



# OSZK HIRADÓ

III. évfolyam  
11-12. szám  
1960. december

## KÖNYVTÁRUNK 1961. ÉVI MUNKATERVE ELÉ

Legutóbbi taggyűlésünkön deklaráltuk, hogy életének különleges szakaszába lépett könyvtárunk. Lényegileg lezárult régi korszaka, de még nem kezdődött meg az új, s most egy sajátos átmeneti periódusban élünk a régi és az új között. A készülődés és a tervezés periódusában.

Ne tévesszen meg senkit, hogy az átköltözés még messze van. Való igaz, hogy a tervek is csak 1962-ben készülnek el. De, hogy jók legyenek, az eddigi becslések helyett 1961-ben minden részletet pontosan tisztáznunk kell a mérnökök számára: mekkorák legyenek az egyes szakolvasók, hogyan ágazik szét a tájékoztató szolgálat egységes és mégis decentralizált rendszere stb. S ha készek lesznek az építési tervek, következik a berendezés ezernyi részlete! De ez még mind csak az új élet kerete. Sokkal nehezebb feladat számunkra, hogy kialakítsuk azt az új könyvtárat, amely majd az új épületbe beköltözik. Ami eddig irreális volt nyomorúságos elhelyezésünk miatt, egyszerre reálissá válik: a korszerű, nagy hatósugarú, szocialista nemzeti könyvtár. Ez pedig nem úgy történik, hogy a Várba való költözés pillanatában csoda folytán átváltozunk; évek odaadó, szivós munkája során kell az új szervezetet megteremtelnünk. Egy példa: a szabadpolcos olvasótermeket csak akkor nyithatjuk meg, ha már most hozzáfogunk a szervezéshez. Minél hamarabb el kell készíteni a szabályzatokat, össze kell állítani a cimanyagot, be kell szerezni a megfelelő példányokat, majd köttetni kell őket, címkézni, egy ideiglenes tároló helyen sorbarakni és így tovább.

Van a készülésnek egy különleges területe, a rendcsinálás. Könyvtárunk tele van ömlesztett, rendezetlen és félig rendezett könyvtömegekkel. Egy nem vonulhatunk be új helyünkre. A rendezést megkönnyíti a most épülő Puskin-utcai raktár, méginkább elősegítik a jövő év végére ígért várbeli átmeneti raktarak.

Hogy birkózhatnánk meg mindezekkel a feladatokkal, ha nem élnénk a legkomolyabban vett tervszerűség jegyében? Egy ilyen nagy könyvtár, mint a miénk, egyébként sem dolgozhatik holmi patriarchális módszerekkel; az anarchiát kikerülni, a fogaskerek jó egymásba illeszkedését biztosítani csak kelles és biztos áttekintéssel lehet. Valami különleges, fokozott hangsúlyt kap azonban most a tervezés nálunk életünk új szakasza folyományaként. Nincs semmi reményünk a sikerre, ha ezt meg nem értjük. Végezni a kurrens munkát szakadatlanul és közben lebonyolítani nagyszámú átszervezést csak úgy lehet, ha mintegy munkánk mérnökeivé válunk.

Tévedne, aki azt hinné, hogy a tervezés a vezetőség vagy valami felállítandó tervsoport feladata. Ha van helyzet, amikor mindenki közreműködése szükséges, a miénk épp az. Hiszen ná -

lunk ugyszólván minden megváltozik! Hogy alakulhatna ki részleteiben az új könyvtár (az új futószalag, az új katalogushálózat, az új kisnyomtatványtár stb. stb.) holmi agytröszt munkájaként, a dolgozók egészségének mozgósítása nélkül? Lehetetlen elképzelés lenne, de nem is képzel ilyent senki. Epp ellenkezőleg: munkatársainkhoz fordulunk, legyenek a tervezésben s a szigorú, tervszerű életben is munkatársak.

Az év hátralévő részében a jövő évi munkatervet csoportokban, osztályokban, főosztályokban tüzetesen meg fogják vitatni dolgozónk. Jó terv csak akkor születik, ha ezeken a megbeszéléseken ki-ki tudása legjavát adja. Pártszervezetünk már példát mutatott, elsőnek állt sorompóba a terv sikeréért. Vegye ki a vitában mindenki a részét! Az, hogy ez idén jó korán fogtunk hozzá a tervezéshez s hogy könyvtárosaink széles rétegei foglalkoznak vele, előreláthatólag két eredménnyel jár majd: január elején már mindenki kezében ott lesz a jóváhagyott szöveg s ugyanakkor ez a terv színes, gazdag és reális lesz.

Tegyük meg mindent, hogy ez így is legyen!

SEBESTYÉN GÉZA

### 1954. NOVEMBER 1-EN KEZDŐDÖTT ...

Hetedik éve tart immár az algériai nép keserves megpróbáltatása. 72 HÓNAP ALATT EGYMILLIÓ HALOTT, KÉTMILLIÓ HAJLÉKTALAN, HÁROMSZÁZBZSER MENEKÜLT, SZÁZEZER INTERNÁLT ÉS HARMINCEZER BEBŐRTÖNZÖTT HAZAFI.

A SZOCIALISTA TÁBOR kezdettől fogva élen járt azoknak a szolidaritási akcióknak szervezésében, amelyek jelentős anyagi és erkölcsi támogatást nyújtottak a függetlenségért és szabadságért harcoló algériai népnek. HRUSCSOV elvtárs ENSZ-beli felszólalásai, levelei és üzenetei az egész világ figyelmét Algéria felé fordították s a megrázó tények részvétet, együttérzést ébresztettek mindenütt.

De miért folyik ez a küzdelem?

AZ ALGERIAI NÉP BÉKESZERETŐ. Kibirhatatlan helyzete kényszerítette védekezésre. SZABADSÁGHARCÁT AZ EGÉSZ VILÁG CSODÁLATTAL FIGYELI.

Azért a gazdag földért folytatnak rablőháborút a francia gyarmatosítók, amely természeti kincseivel hatalmas profithoz juttatja őket, azért az Algériáért, melyet hosszú éveken át úgy ismertek, mint Franciaország éléskamráját. A FRANCIA NAGYTŐKE NEM ENGEDHETI KI KARMAI KÖZÜL ÉRTEKES GYARMATÁT, még akkor sem, ha százezerrel halnak meg ártatlan algériaiak és ártatlan, fiatal francia katonák, még akkor sem (mint hivatalos statisztika mutatja), ha SZÁZMILLIÁRD FRANKJUKBA KERÜL IS A BORZALMAS ALGÉRIAI HÁBORU MINDEN NAPJA.

AZ ALGÉRIAI PROBLÉMA afrikai probléma, de az algériai probléma nemzetközi sikon is állandó napirenden van. Ez az ügy ma már a világ valamennyi dolgozójának közös ügye, tehát A MI ÜGYÜNK IS!

A magyar dolgozók 1958-BAN ALGÉRIAI SZOLIDARITÁSI HÉTEN adtak kifejezést együttérzésüknek és tiltakoztak az embertelen vérontás ellen.

1959-BEN PEDIG TÖBB MINT EGYMILLIÓ FORINT GYÜLT ÖSSZE az algériai szolidaritási hónap bélyegeiből. Ruhanemű, gyógyszer, élelmiszerek kerültek belőle - a magyar nép ajándékeként - Marokkkó és Tunisz menekülttáborába s a gyermekotthonokba.

"Ma már - azonban - nem elég az együttérzést kifejező határozatok meghozatala, a gazdasági, anyagi segítségadás, amivel valamilyen formában hozzájárulnak a háboru tragikus következményeként jelentkező nyomor enyhítéséhez" - írja a NATO tagállamainak szakszervezeti központjaihoz intézett drámai hangú levelében az Algériai Dolgozók Általános Szövetsége. - ARRA VAN SZÜKSÉG - hangzik tovább a levél -, HOGY AZ EGÉSZ VILÁG DOLGOZÓI EGYSÉGBEN AKCIÓBA LÉPJENEK AZ ALGERIAI HÁBORU MEGSZÜNTETÉSE ÉRDEKÉBEN, AZZAL A KÖVETELÉSSEL: ADJAK MEG AZ ALGERIAI NÉPNEK IS A JOGOT, HOGY SZABADON DÖNTHESSEN SORSARÓL!

A Szakszervezeti Világszövetség Titkárságának felhívására ezt juttatták kifejezésre a november 30-án világszerte megrendezett nemzetközi szolidaritási napok.

### VILÁGOSSÁG ÉS SÖTÉTSÉG (Széljegyzetek egy vita margójára)

Nemrégén jelent meg a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat kiadásában a "Világosság" o. folyóirat első száma. A lap alcíme: "Materialista világnézeti folyóirat" és a lap főszerkesztőjének, Mátrai Lászlónak bevezető cikke tájékoztatnak e folyóirat célkitűzéseiről, vállalt feladatáról.

"Folyóiratunk - a cikkből idézzük - elsősorban azokhoz kíván szólni, akik a szocialista kultúra valamelyik területének munkásai: pártoktatók, haladó pedagógusok, a tudományos élet munkásai, ismeretterjesztők, propagandisták a szó legtágabb értelmében: az ő további eszmei fejlődésükhöz kíván segítséget, munkájukhoz hatékony támogatást nyújtani." Ezt a célkitűzést kívánjuk köszönteni és aláhuzni a vállalt feladat szükségességét és fontosságát könyvtárunk részéről is.

Engedjék meg lapunk olvasói, hogy e folyóirat megjelentetésének aktuálitását egy hozzánk közel eső példával is illusztráljuk, valamint azt, hogy a vitával kapcsolatos állásfoglalásunkban - ugyanezen okokból - Mátrai László igen értékes bevezető cikkének egyes részeit idézhessük.

A cikk Marcel Proustnak egy szellemes gondolatát idézi. "Minden ember azt a gondolatot nevezi világosnak - hangzik a prousti idézet - amelyik a homályosságnak ugyanazon a fokán áll, mint saját gondolatai". Ennek olvasásakor jutott eszembe az a vita, amelynek egyik osztályunk volt a színhelye. A vitát az osztály egyik haladó gondolkodású munkatársának az a kijelentése váltotta ki, hogy ő nem hisz az istenben és gyermekének meggyógyulását nem az égieknek, hanem az orvostudománynak tulajdonítja. Az osztály egyes nődolgozói kijelentését provokációnak ítélték és felháborodásuknak hosszú vitában adták kifejezést. Ugy vélték - és e körül folyt a vita - hogy kijelentése sértő mások vallásos érzületére.

Tul most azon a kérdésen, hogy kinek van a vitában igaza - a vita lényege tulajdon az eset színhelyén, szereplőin és a könyvtár nyilvánossága elé kínálkozik.

Az eset ismertetése azért kívánkozik a nyilvánosság elé, mert egy tényleges adottságra figyelmeztet. Arra, amit Mátrai László cikkében így fogalmazott meg: "Nálunk a tisztességes emberek már egyértelműen igenlik a szocializmust, de nem tudják ugyanilyen egyértelműen megtagadni a kapitalizmus tudati maradványait. Emberek, akik tevékeny részt vesznek a szocializmus építésében, de akiknek még problémát o-

koz, hogy ujszülött gyermekeiket megkereszteltessék-e, vagy sem; mások, akik a munka és a harc fontos pontjain állnak helyt, de egy szeretttük váratlan halálakor szembe kerülnek a "sors", a "tulvilág" örökölt fogalmaival ... - és ebben van ennek a kettősségnek veszedelme is, hogy ez számukra - az eszmei visszaesés forrásává válhat és nemegyszer válik is".

Az elhangzott vita két kérdést vetett fel s ezeket kell tisztáznunk. Az egyik: Kétségre vonhatja-e bárki is a vallás bírálatának jogosságát, a vallás elleni ideológiai harc szükségességét azon a címen, hogy az sérti az ő vallásos érzületét? A másik: Hogyan áll ez a kérdés a könyvtár feladataival való összefüggésében?

Az első kérdésre határozottan nem-mel válaszolhatunk. Mátrai Lászlót idézzük: "Az állam és az egyházak között jelenleg fennálló jóviszony nem teszi feleslegessé az idealizmussal, a vallással, az irracionálizmussal folytatott világnézeti vitát".

"A legkülönféléképp gondolkodó emberek - írja - ugyanabban a világban élnek: nincs külön valóság a hívők és külön egy másik a hitetlenek számára. És bármennyire tartózkodják is a tudomány attól, hogy az emberek egyéni hiedelmeibe beleszóljon, azt semmiképpen sem ismerheti el igazságnak, ami pusztán egyes emberek vagy embercsoportok érzelmeivel vagy hagyományaival bizonyítható, nem pedig a természet és társadalom törvényeivel." Viszont "a marxisták nem mondhatnak le arról, hogy a szocialista építés eszmei alapját, a dialektikus és történelmi materializmus világnézetét [ezen alapuló egyéni meggyőződésüket] nyíltan hirdessék és a tömegeket ennek szellemében neveljék. A marxista világnézetnek lényege ez: elméleti alapot és vezérfonalat kíván nyújtani az ember felszabeditásához. Márpedig 'az emberek barátja nem lehet barátja az isteneknek' - mondotta Holbach is: aktív humanizmus és aktív valláskritika elválaszthatatlanok."

A másik kérdés fontosságát külön is alá kell húznunk. Könyvtárunk - függetlenül dolgozóinak a vallással kapcsolatos állásfoglalásától - marxista világnézeti alapon áll s a szocializmus felépítéséért folytatott harc eszközeként, feladatait annak szellemében kell betöltsse.

Ebből következőleg könyvtárunk dolgozóihoz való viszonyában nem kívánja ugyan korlátozni "a babonákban való hit állampolgári szabadságát" (mert "az eszmék tisztázásának türelmes útja" az egyedül helyes és célravezető út), de funkciójából következőleg az idealizmus, a vallás elleni világnézeti harcot, a marxista világnézet szellemében való nevelést tekinti feladatának.

"A haladás és a reakció erői közötti küzdelem törvényszerű következményeként a gondolkodás történetén vörös fonalként húzódik végig a vallási eszmék és intézmények bírálatára. Ez a kritika, amely az eretnekségtől, a 'világi vallásosság' különböző formáin, a humanizmuson át az antiklerikalizmus felé és a vallási dogmák bírálatától a teizmus, majd a deizmus bírálatán át az ateizmus irányába fejlődött - szerves része a magyar történelem progresszív hagyományainak is. Budai Nagy és Janus Pannonius, Bornemisza, Székéssy és Karácsony György, Bessenyei, Csokonai és Martinyovics, Petőfi és Tancsics, Vajda és Mikszáth, Bródy és Ady öröksége ez."

Öröksége, de a mai idők által adott feladata könyvtárunknak is, hogy a marxizmus-leninizmus világnézetének fegyverével segítse ezt a harcot; annak az időnek eljövételét, amikor egész társadalmunk, "a ma még elmaradók [így a mi vitázóink is]

misztika és tulvilág nélkül oldják meg életük nagy kérdéseit"; azt a világot, amelynek középpontjában a felszabadult ember áll.

# KÖZLEMÉNYEK

## AZ OSZK KOLLÉGIUMÁNAK ÜLÉSEIRŐL JELENTJÜK:

NOVEMBER 3-I ÜLÉS - A Kollégium a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 43. évfordulója alkalmából történt jutalmazásokat tárgyalta meg. A Kollégium határozata alapján 70 dolgozó 23 150 Ft. jutalomban részesült.

NOVEMBER 30-I ÜLÉS - A Kollégium A KÖNYVTÁRI MÓDSZERTANI MUNKARÓL ÉS A KÖNYVTÁRTUDOMÁNYI ÉS MÓDSZERTANI KÖZPONT MŰKÖDÉSÉRŐL szóló előterjesztést, valamint AZ ÁLLOMÁNYLELTÁROZÁS REFORMJA c. jelentést tárgyalta meg.

Az első előterjesztést a Kollégium elfogadta, az állományleltározás reformjáról szóló munkabizottsági jelentését csak részben tárgyalta meg. E jelentés tárgyalását f. évi december 15-én folytatják.

## SZEMÉLYI HIREK ÉS VALTOZÁSOK

ÚJ MUNKATÁRSAINK: Dr. TARDY Lajos tud. munkatárs (Hirlaptár)

ÁTHELYEZÉSEK: (Zárójelben az új beosztási hely) BALLA Sándor (Hirlaptár), BERKÓ Pál (Kötelempéldány-csoport)

## HIVATALOS LAPOK TARTALMÁBÓL:

A MAGYAR KÖZLÖNY nov. 10.-i (100.) számában jelent meg az általános jövedelemadórról szóló új kormányrendelet, amely 1961. január 1.-én lép hatályba. Végrehajtási rendeletét még nem tették közzé.

A MAGYAR KÖZLÖNY okt. 27.-i (94.) számában közzétették a művelődésügyi miniszter rendeletét, amely a társadalmi tanulmányi ösztöndíj létesítéséről szóló kormányrendelet végrehajtására intézkedik.

A PÉNZÜGYI KÖZLÖNY nov. 5.-i (24.) számában jelent meg a P.M. utasítása a lakbérpótlék kivetéséről, nyilvántartásáról és könyveléséről.

A MŰVELŐDÉSÜGYI KÖZLÖNY nov.15.-i (22.) száma közleményt közöl arról, hogy az 1961. évi idegen nyelvi vizsgákra meddig lehet jelentkezni.

A MŰVELŐDÉSÜGYI KÖZLÖNY nov.1.-i (21.) számában a művelődésügyi miniszter utasítást tett közzé a közkönyvtárak elavult és fölös példány-állományának rendezéséről.



# könyvtárunk munkájáról

## GYARAPITASI OSZTALY

MEELENKÜLT A KAPCSOLAT a külföldi antikváriumokkal: nap mint nap érkezik egy-egy kis csomag osztályunkra. A szeptember folyamán kb. 250 külföldi antikváriumhoz kiküldött körlevél élénk visszhangra talált. Listákkal, prospektusokkal, levelekkel bajlódunk - nem minden eredmény nélkül..

A legutóbbi napokban sikerült megszereznünk 8 svájci frank értékben BOCK, Michael Würtzgertlein, für die kranken Seelen... c. művének egyik korai kiadását: Nürnberg, Fuhrman, 1574. Ezt a könyvecskét Balassi Bálint fordította le magyarra [Beteg lelkeknek való füves kertecske .... Krakó, 1572.] s így számunkra sem lehet érdektelen az eredeti. - [Gyol]

IZLÉSES KIALLITÁSÚ értékes kiadvánnyal gyarapodott könyvtárunk állománya az UKRÁN SZSZK NYUGATI TERÜLETEINEK NÉPVISELETE [Kul'csiokaja, O, L.: Narodnij Odjag Zahidnih Oblasztej URSZR. Kiiv, 1959.] o. munkájának beérkezésével. A 74 táblából álló színes album több, mint száz rajzot tartalmaz, s a néprajzosok, művészettörténészek és ruhatervezők különös érdeklődésére tarthat számot. Az albumhoz ukrán, orosz és angol nyelvű ismertetés van mellékelve. [K.Z.]

## OLVASÓSZOLGÁLATI ÉS TÁJÉKOZTATÓ OSZTALY

TOLSZTOJ HALÁLÁNAK TIZEDIK ÉVFORDULÓJÁRA a Magyar-Szovjet Baráti Társaság képanyagának felhasználásával a bejárati folyósó hét tárlójában kiállítást rendezett. A kiállítás Tolsztoj műveinek színpadi, illetve filmváltozatait mutatja be.

A LETT-LITVÁN SzSZK NEMZETI KÖNYVTÁRÁNAK kérésére a Tájékoztató Osztály összeállította az 1956 óta magyar nyelven megjelent lett-litván művek jegyzékét.

A MAROSVÁSÁRHELYI EGYETEM Közegészségügyi tanszékének elküldtük "Az algák tenyésztése, az algák felhasználása az ember táplálkozásában" o. irodalomjegyzéket, amelyet kérésünkre a TERMÉSZETTUDOMÁNYI MUZEUM tudományos kutatója KOL Erzsébet állított össze.

"AZ ÉKIRÁSTÓL AZ ÚJ NEMZETI KÖNYVTÁRIG" o. vándorkiállításunk első állomása a BELOIANNISZ HIRADÁSTECHNIKAI GYÁR volt. Ezután a CSÉPELI VAS ÉS FÉMMŰVEK 8t üzemegységében mutatták be anyagunkat. Jelenleg a MAGYAR OPTIKAI MŰVEK dolgozói ismerkednek az írás- és könyvkultúra emlékeivel és könyvtárunkkal.

"A FINNUGOR NÉPEK IRODALMA AZ ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁRBAN" o. kiállításunk tabló és fényképanyaga is vándorutra indul. VERMES Stefánia tanárnő kezdeményezésére a budapesti középiskolákban szervezik meg a kevésbé ismeretes dokumentumok bemutatását.

## NEMZETKÖZI CSERESZOLGÁLAT

BŐVÜL A HIVATALOS KIADVÁNYOK CSERÉJENEK HÁLÓZATA. - A Nemzetközi Csereszolgálat kezdeményezésére a közelmúltban Bulgáriával és Jugoszláviával jött létre megállapodás a hivatalos kiadványok cseréjére. A szófiai KOLAROV-KÖNYVTÁR-ból már meg is érkeztek az első küldemények: a harmadik Szobranje 1959-ben kezdődött összes rendes és rendkívüli ülészakainak jegyzőkönyvei. A belgrádi BIBLIOGRAFSKI INSTITUT-tal kötött megállapodás 1961-től lép érvénybe. E megállapodás alapján az alábbi hivatalos kiadványokat kapjuk: 1) Az FNRJ hivatalos közlönye, 2) a Szövetségi Népi Szkupstina Jegyzőkönyvei, 3) a Szövetségi Végrehajtó Tanács Jelentése, 4) a Szövetségi Statisztikai Intézet kiadványai (Statisztikai Értesítő, Statisztikai Évkönyv, Statisztikai Naptár). Ujabban CSEHSZLOVÁKIÁBÓL az országgyűlési irományokat is rendszeresen kapjuk.

NYOLCEZER KÖTETET adott át a német klasszikusok régi kiadásából a Könyvelosztó a Nemzetközi Csereszolgálat útján az NDK-nak. A weimari NATIONALE FORSCHUNGS-UND GEDENKSTÄTTEN DER KLASSISCHEN DEUTSCHEN LITERATUR meglehangu levélben köszönte meg az átengedett példányokat. Tájékoztatásuk szerint igen sok kötetet hiányok pótlására használtak fel.

A NEMZETKÖZI KIADVÁNYCSERE EURÓPAI KONFERENCIÁJA óta eltelt rövid 2 hónap alatt is már számos jele mutatkozik annak, hogy a találkozó pozitív hatással volt eserekapcsolataink fejlődésére. A személyes érintkezések nemcsak új kezdeményezéseket indítottak el, hanem a korábbiak végrehajtását is meggyorsították.

A LENIN KÖNYVTÁR kiváló munkatársával, KANEVSZKIJ elvtárssal folytatott megbeszélések tovább gazdagították eserekapcsolataink tartalmát. Igen örvendetes pld. az a megállapodásunk, hogy a jövőben t é r k é p e k e t is cserélünk, az első szovjet térképek azóta már meg is érkeztek. Hasonlóképpen fontos eseménynek tartjuk azt is, hogy a Lenin Könyvtár a jövőben fokozottabb mértékben segíti majd elő f i n n - u g o r irodalmi gyűjtésünket.

Ide sorolhatjuk a szófiai KOLAROV-KÖNYVTÁR-ból elsősorban érkezett bolgár hivatalos kiadványokat is, valamint a belgrádi BIBLIOGRAFSKI INSTITUTTAL kötött megállapodásunkat a világnyelvek valamelyikén megjelent honismereti irodalom automatikus cseréjéről is.

Ugyanosa a konferencia nyomán rendszeres Danica-Hungarica cserére vonatkozó megállapodás jött létre a DÁN NEMZETI KÖNYVTÁR-ral. Kibővültek a kapcsolatok a finnországi FINN-UGOR INTÉZETTEL és a kapott ígéretek alapján várható, hogy bővülni fog a francia és az osztrák nemzeti könyvtárral bonyolított esereforgalom is.

### 1961. ÉVI MUNKATERVÜNK FŐBB KÉRDÉSEIRŐL

Pártszervezetünk határozatának, az SZB célkitűzéseinek teszünk eleget, amikor e rovatunkban könyvtárunk munkatervének főbb kérdéseit állítjuk középpontba. E tájékoztatásunkkal is lehetőséget kívánunk biztosítani arra, hogy lapunk hasábjain, a munkatervet tárgyaló értekezleteken alkalmuk legyen dolgozóinknak kezdeményezéseik, javaslataik megtételére.

Ez alkalommal az 1961. évi munkaterv súlyponti kérdésként szereplő feladatai közül a REKATALOGIZÁLÁS ["megindítani az erőteljes rekatalogizálás többéves munkáját"], a VISSZAMENŐLEGES HUNGARIKABESZERZÉS ["fokozni - kell a külföldi hungarika-anyag - visszamenőleges beszerzése munkálatait mind a hiányjegyzékek összeállítására, mind a megrendelések terén"], és az ÜGYRENDNEK

["életbe kell léptetni a könyvtár új ügyrendjeit"] kérdéseivel kívánunk foglalkozni.

## 1) A REKATALOGIZÁLÁS KÉRDÉSÉHEZ

A Híradó októberi számában NAGY Károlyné áttekintést adott a Könyvtár u.n.müncheni szakrendjének és katalógusának történetéről. Megállapította, hogy az 1936-ban megindított rekatalogizálás ütemét később - az új gyarapodás évi mennyiségének növekedése miatt - csökkenteni kellett. Ha lassult is a munka, nem állt meg és ma is folyik.

1961 küszöbén helyénvaló felvetni azt a kérdést, hogy a második öt éves terv első évében MILYEN IRAMOT KIVÁN ÉS TUD a Könyvfeldolgozó Osztály a TOVÁBBI REKATALOGIZÁLÁS SZÁMÁRA BIZTOSITANI. És evvel összefüggésben a másik időszerű kérdés az, hogy MI LEHET A REKATALOGIZÁLÁS ÉSSZERŰ SORRENDJE.

(I) - A Könyvtár 1959 elején készült távlati fejlesztési terve a rekatalogizálható művek /könyvek/ számát 280 000-re becsülte, amelyből 225 000 jut a "müncheni" állományra, további 55 000 pedig egyéb rekatalogizálható állomány (a Zárolt Kiadványok Tárában, a Könyvtártudományi Szakkönyvtárban, az Aprónyomtatványtárban stb.).

A müncheni rekatalogizálatlan anyag időközben kettévált: 113 000 mű régi címfelvétele fényképezett katalóguslapokon belekerült a modern leíró katalógusokba, hogy a kettős katalóguskeresés hátránya legalább csökkenjen. Nyilvánvaló, hogy ennek a rétegnek a rekatalogizálása tolandó a rangsorban leghátrább.

A müncheni katalógus "maradék" - amely fényképezésre alkalmatlan volt - két év időközi rekatalogizálását tekintette véve körülbelül 100 000 művet tartalmaz. Tartalmilag ez az anyag meglehetősen vegyes, régiséget, a XIX. század végéről és a XX. század első harmincöt évéből eredő műveket egyaránt tartalmaz. Sok benne a hungarika, de sok a mai szemmel gyűjtőkörileg idegen mű is. Igénybevétele mennyiségileg nem jelentékeny, használói azonban - könyvtárosokon kívül - kutató jellegű olvasók, azok, akiknek eredményes kiszolgálása a legfontosabb. Mégis, ez az anyag katalógusban fel van tárva, megfelelően beszámozott, a raktárból kikérhető. Rekatalogizálása tehát csak akkor soronlévő feladat, ha nincs ennél keresettebb és korlátozottabban hozzáférhető anyagunk.

A távlati tervben szereplő 55 000 mű jórészt ilyen. Ha a kétféle anyag keresletének különbsége nem is mérhető, vitathatatlan, hogy ez az utóbbi réteg a feldolgozásnak jóval alacsonyabb fokán van, sokkal kevésbé hozzáférhető és megtalálható, valószínűleg nem rekatalogizálásra, hanem katalógizálásra vár. A kontrollt végző könyvtáros kénytelen-kelletlen kibékül azzal, hogy két katalógussal kell dolgoznia, de kétségbe esik, ha feldolgozatlan, sehol nyilván nem tartott állománnyal kell számolnia. Ez az a réteg, mely a relatív rendet is megbontja és a bizonytalanság érzetét lopja a munkába.

Nem habozunk tehát ezt a legutóbb említett rekatalogizálási feladatot minősíteni a legsürgősebbnek. Rendet és egységes elvi nyilvántartást kell teremteni mindazon kiadványrétegek számára, amelyek - részben átszervezések, intézkedések eredményeként, részben a feldolgozó munka túlterheltsége miatt - a katalógizálásból ki maradtak, perifériára szorultak. Ennek befejezése után tekinthető csak időszerűnek



a müncheni katalógus felszámolása és harmadik rétegeként kerülhet sorra a leíró katalógusok fényképezett céduláinak felváltása igényes címleírásokkal.

(II) - Mi lehet a rekatalogizálás reális irama? Ez sok körülménytől függ: a rendelkezésre álló létszámtól és annak begyakorlottságától, az új beszerzés mennyiségétől, a rekatalogizálandó anyag jellegétől, a munkaszervezettől, bizonyos technikai feltételektől, a Könyvfeldolgozó Osztályra jutó esetleges alkalmi vagy más be nem tervezett feladatoktól. 1960-ban nem volt lehetőség arra, hogy az osztály - az új beszerzés és a rekatalogizálás párhuzamos folyamata érdekében - kettős feldolgozó szalagot állíthasson munkába és a kilátások erre a közeljövő viszonylatában sem jók. A jelenlegi feldolgozó létszámból a kettős munkamenet egészében ki nem gázdálkodható, illetve, ha erre kísérletet tennénk, eleve beláthatatlan következményekkel járó minőségi engedelményeket kellene tennünk a feldolgozó munka más frontjain. Az egyszerűítésnek tág tere és nagy lehetőségei vannak sok vonatkozásban, de határa is van és e határon túl ára is. A személyzet begyakorlottságát illetőleg figyelembe kell venni, hogy a Könyvfeldolgozó Osztály személyzeti áldozatokat hozott a Bibliográfiai Osztály felállítására érdekében és ezeknek a pótlása eddig csak részben sikerült. Az új gyarapodás évi mennyisége 1960-ban az előző évhez képest tovább nőtt, 1961-re pedig újabb növelését tervezzük. A rekatalogizálandó anyag jellege fontos befolyásoló körülmény: a XVIII. századi kiadványok (amelyekből a Könyvelosztó tömegesen szállít másodpéldányokat s ezekkel együtt az elsőpéldány is rekatalogizálásra kerül) rendkívül munkaigényesek és esetükben a teljesítmény kb. 30-40 százalékkal alacsonyabb, mint modern kiadványok esetében. A munkaszervezetet illetőleg fontos követelmény, hogy a kapacitás minden munkaállomáson egyenletes legyen (ebben a vonatkozásban soha sem hagyható figyelmen kívül az Adrémaüzem kapacitása). Lényegében technikai akadály az is, hogy jelenleg a bibliográfiai és katalógus-feldolgozás (a korlátozott adréma-tükör miatt és egyéb, katalógusainkban rejlt okokból) tulságosan sokban tér el egymástól s ez valójában inproduktív állandó többletmunkát jelent. Végül: vannak a Könyvfeldolgozó Osztály munkájában oly pontok, amelyek - összkönyvtári érdekből - jobb személyzeti dotációt kívánnak, mint a múltban (ilyen például a szakkatalógus átszerkesztésének ügye, ilyen két leíró katalógusunk, amelyek szemünk előtt nőttek mai méretükre és évről-évre több munkát kívánnak).

A kép tehát nem tulságosan biztató. Más szóval: a körülmények bizonyítják, hogy a rekatalogizálás mennyisége nem véletlenül csökkent az első időszak, a "hőskor" eredményeihez képest. Tervszámmal vagy pusztán rendelkezéssel ezen nem tudunk segíteni. Amit viszont a munkaszervezet és a munkafeltételek javításával tehetünk: meg fogjuk tenni. Nem remélhetjük azt, hogy - a kurrens munka mellett - egy ósra megtöbbszörözhetjük a rekatalogizálás eredményeit, de fokozatos fejlesztésre képesek vagyunk. Az első felvonás - mint kifejtettük - nem a "müncheni" katalógus felszámolása, hanem az egyéb modern, lényegében feldolgozatlan tételek eltüntetése. Ez természetesen nem jelentheti azt, hogy a müncheni anyag mozdulatlan marad: a Könyvelosztóból érkező másodpéldányokkal továbbra is modern feldolgozásra kerül a müncheni szakrendben őrzött elsőpéldány, sőt, ezen túlmenően, raktári vagy katalógushálózati érdekeink is szükségessé tehetik ilyen vagy olyan típusu "müncheni" tételek mielőbbi átdolgozását.

(III) - Foglalkozni kívánunk végül még egy, a rekatalogizálás problémakörébe tartozó kérdéssel, amely az elmúlt időszakban merült fel: milyen sorrendiséget válasszon a Könyvtár a müncheni katalógus anyagának rekatalogizálásában.

Mint ismeretes, a rekatalogizálás első szakaszában jórészt az u.n. "Hung." szakok kerültek elsősorban munkába, később azonban, az éppen szükséges könyv-méretetek szerint, szinte valamennyi müncheni szak szolgáltatott anyagot a rekatalogizáláshoz. Utóbb tartalmi alapon való válogatásra is sor került, illetve az érkező KEO-anyag határozta meg a rekatalogizálandó műveket. (Ez utóbbi okból fordul elő olykor az is, hogy fényképezett és a leíró katalógusokba már beosztott tétel kerül rekatalogizálásra).

Nyilvánvaló, hogy a müncheni katalógus fényképezési akciójának befejeztével a rekatalogizálás sorrendiségére más módszert kell választani. Most már ugyanis a müncheni katalógusban maradt anyag rekatalogizálás szempontjából előbbrevalóvá vált, mint a fényképezett. A katalógusban kell tehát válogatnunk s ebben kétféle eljárást követhetünk: vagy a teljes felszámolást hajtjuk végre céduláról-cédulára (s ezzel a katalógus betürendje lassan "elfogy"), vagy "hullámokban" megyünk végig a katalóguson, előbb ilyen, azután amolyan kategóriába tartozó kiadványokat vonva ki belőle.

Az első megoldás előnye az, hogy osztatlan örömmel fogadná mindenki, akinek a müncheni katalógusban kontrollt kell végeznie. További előnye, hogy rendszerben és fokozatosan eltüntethetők a katalógusból a jelenleg benne rejlő rengeteg tárgyaltalan utalólapot. Hátránya, hogy ellentétben áll a rekatalogizálásban is érvényesítendő ésszerű fontossági sorrenddel.

A második említett megoldás éppen a fontossági sorrendet kívánja érvényesíteni, mégpedig lehetőleg úgy, hogy minél többet megmentsen a másik megoldás előnyeiből is. Azaz: ha a felszámolás nem is halad totálisan betűről-betűre, mégis a kiadványoknak olyan egységes típusai kerüljenek ki egy-egy hullámban a katalógusból, hogy a kontrollt végzők előre tudják, hogy mit nem kell már a müncheni katalógusban keresniök. Ennek a megoldásnak a kiadványok relatív fontossága szerint első léposőfoka a Magyarországon megjelent művek, a magyarnyelvű művek, a magyarnevé és ismert magyar szerzők külföldi művei, végül a helynév nélküli művek együttes, betűről-betűre haladó rekatalogizálása lehetne. (Az egyéb magyar vonatkozású művek figyelembe vétele ebben az eljárásban nem célszerű.) Ezzel a hullámmal a müncheni anyag számunkra legfontosabb rétege kikerülne, bár értékeink igen nagy része bennmaradna. A második léposőfok már korszakos is lehet: célul tűzheti például a (maradék) 1850 után megjelent (külföldi) művek rekatalogizálását és így tovább. Ez esetben az idejéltmult utalólapok csak olyan mértékben tüntethetők el, amennyire egyik vagy másik kategóriához való tartozásuk felismerhető.

Gondolkozunk ezen a problémán. Az első megoldás (a betűről-betűre haladó felszámolás) kísérleti munkáját a Könyvfeldolgozó Osztály nemrég nyugalomba vonult vezetője végezte el; kísérletet tervezünk a második megoldásra is. - [PAJKOSSY GYÖRGY]

## 2) A VISSZAMENŐLEGES HUNGARIKA-BESZERZÉS KÉRDÉSEI

Nemzeti könyvtárunk alapvető feladata a magyarnyelvű, a hazai, valamint a külföldi magyar vonatkozású könyvek, nyomtatványok és kéziratok: egyszerűen a Hungarica-anyag összegyűjtése. Ez a nagy feladat nemzeti és egyben nemzetközi jelentőségű. Mint a Könyvtár gyűjtőkörét lényegében meghatározó célkitűzés szinte kezdettől fogva tudatos, mert már az alapító Széchényi Ferenc, a legnagyobb magyar bibliofilek egyike, határozottan a magyar vonatkozású anyag teljesebb és gazdagabb összegyűjtésére törekedett. Az alapító helyes gyűjtési iránya hosszú időközön át alig érvényesül-

hetett. Ennek magyarázata egyrészt az Országos Széchényi Könyvtár küszködése fejlődésében, másrészt pedig abban a tényben gyökerezik, hogy sem kellő önállósággal, sem a fejlesztéséhez szükséges anyagi eszközökkel nem rendelkezett. Könyvtárunk csak leg-  
ujabban: szervezeti megújodása és széles beszerzési lehetőségei alapján tudja nemzeti könyvtári hivatását: így mindenekelőtt a Hungarica-gyűjtést is kielégítőbben megvalósítani.

KÖNYVTÁRUNK ÁLLOMÁNYGYARAPODÁSAT több, mint egy évszázadon át általában az aján-  
dék vagy vétel útján bekebelezett nagy könyvgyűjtemények és csak kisebb mértékben a kötelespéldányok határozták meg. A beszerzett magánkönyvtárak egymást erősen fedő és nemzeti szempontból sok érdektelent is tartalmazó anyagával a Hungarica-állomány csak igen vontatottan gyarapodott. A kötelespéldány beszolgáltatás pedig rossz volt; ennek következtében egyre nagyobb hiányok álltak elő nemcsak könyvekben és füzetekben, hanem sajtótermékekben, hangjegyekben, térképekben és kinyomtatványokban is. Azonban a múlt század nyolcvanas éveitől az első világháborúig terjedő korszak külföldi könyv- és kéziratvásárlásai kimagasló jelentőségűnek bizonyultak. Ilyen muzeális értékű anyagot ma már semmiképpen sem lehetne beszerezni a nemzetközi könyvpiacra.

A speciális Hungarica-gyűjtés tudományos szempontjait Apponyi Sándor alakította ki, s a nemzetnek hagyományozott könyvtárában felbecsülhetetlen értékű régi magyar vonatkozású anyagot gyűjtött össze. Példát adott a Hungarica-gyűjtésre; utmutatása azonban kevésbé talált követésre.

Az Apponyi Hungarica-törekvések óta az Országos Széchényi Könyvtár kérdései még inkább megnöttek és sokasodtak. A nemzeti könyvállomány szempontjából különösen az újabb megjelenésű külföldi magyar - és magyar vonatkozású könyvanyag és a huszas évekből való hazai nyomtatványanyag nagy hiányainak ténye tudatosult. Ezután már csak egy lépés kellett s az Országos Széchényi Könyvtár nemzeti feladatainak helyes felismerése aktualizálta a Hungarica-kérdés gyökeres megoldását.

A MEGOLDÁS ELSŐ UTSZAKASZA az elvi előfeltevést: a Hungarica-gyűjtés kategóriáinak és szempontjainak kidolgozását jelentette. Ez immár megnyugtató módon megtörtént új gyűjtőkori utasításunk részletes és alapos kidolgozásában. Az Utasítás elvileg tisztázza a rendkívül sokrétű és szövevényes Hungarica-fogalmat s alkalmas arra, hogy mind tudományos, mind gyakorlati szempontból a nemzeti könyvtári gyűjtés meghatározója legyen.

A következő, MÁSODIK UTSZAKASZ a Hungarica-területek feltérképezésében, a hiányok jellemző felmérésében, majd az egyedi hiányok konkrét megállapításában, minde-  
nekelőtt azonban e nagy felmérés módszerének és tervének kialakításában áll.

KÜLÖNÖSEN JELENTŐSEK a Hungarica-gyűjtés következő ágai és területei, amelyekben komoly hiányok mutatkoznak.

a) AZ APPONYIANA-GYŰJTÉS. Ezen az elárvult és szinte gazdátlan gyűjtési területen a szórványos, alkalmi beszerzést tervszerű gyarapításnak kell felváltania. Az időhatárt jóval előbbre kell hozni.

b) A múlt század második felének évszázadunk huszas és hatmincos éveinek könyvei és sajtója.

- o) A hazai nem magyar nyelvű kiadványok.
- d) A szomszédos országokban az elmúlt négy évtized során megjelent nyomtatványok és az emigrációs irodalom.
- e) A szomszéd - és rokonnépek magyarvonatkozású standard-irodalma.
- f) A legnagyobb feladatot az egyéb országokban megjelent magyarvonatkozású anyag jelenti.
- g) Különleges kiállítású, illusztrált bibliofil és amatőr könyv- és grafikai kiadványok.
- h) Térképek, atlaszok, zeneművek, kisnyomtatványok, exlibrisek és grafikai műlapok általában.
- i) A beszerzési szempontból különleges ritkaságok: forradalmi és illegális pártkiadványok, ritka hírlapok és folyóiratok, régi titkos állami nyomtatványok, erotica-anyag és az u.n. "magánkiadványok".

Országos könyvtári viszonylatból tekintve is: legnagyobb hiányok a bibliofil és különleges kiadványok, a ritka periodika és külföldi Hungarica területén mutatkoznak.

HOGYAN RAGADHATÓ MEG ez a hiányzó és többségében nemzeti szempontból feltáratlan, sőt hozzáférhetetlen könyvtári anyag?

A megragadás csak egy úton: a RENDSZERES KÖNYVÉSZETI RETROSPEKCIÓ útján lehetséges. Ez pedig annyit jelent, hogy a múlt számbajövő irodalmát tüzetesen átvizsgálva ki kell válogatnunk és deziderálnunk kell a Hungarica-szempontról jelentkező anyagot. A könyvészeti feltáró munkát nemcsak a hazai, a magyar nemzeti, hanem a magyar vonatkozások viszonylatában tekintetbe jövő idegen nemzeti bibliográfiák vonalán, továbbá szaktudományos könyvészeti területen is el kell végezni. E munka eredménnyel biztat, mert a nemzeti könyvanyag hiány megállapításait is lehetővé teszi és egyúttal nemzeti bibliográfiánk kiteljesedését is szolgálhatja. Természetesen a retrospektív könyvészeti számbavétel főképpen a könyvek és a periodika területén ígérkezik eredményesnek. Egyéb könyvtári anyag csak szórványosan ragadható meg bibliográfiákban, vagy katalógusokban; ezért átfogó számbavételük illuzórikus törekvésnek bizonyulna. Beszerzésüknél erősen a véletlenre: a hiányzó anyag felmerülésére, jelentkezésére vagyunk utalva. Azonban a részünkre kívánatos könyvek beszerzését - különös tekintettel a terület nagy terjedelmére - mind a felmérés, mind az egyedi hiánymegállapítás elősegíti, megkönnyíti, mindenekelőtt annak tervszerűségét biztosíthatja.

Ennek a maga egészében hatalmas munkának megvannak a maga sajátos nehézségei is. Ilyenek pld. a könyvészeti források hiányosságai, fogyatékoságai, hézagai. A fontos rejtett Hungarica-vonatkozások könyvészeti adatokból nem állapíthatók meg. Természetesen következik ebből, hogy a tekintetbe jövő és megtekinthető könyvanyag tanulmányozása igen fontos feladat. A számos speciális részterületből álló anyagot nyilvánvalóan a jelenből visszafelé haladva, fontossági sorrendben (hazai anyag, szomszédnépek stb.) kell feltárnunk.

Retrospektív HUNGARICA-BESZERZÉSEINKET hiányaink ismerete alapján UGY KELL BESZKÖZÖLNÜNK, hogy egyetlen prezentált, hozzáférhető vagy felmerült könyv vagy egyéb anyag beszerzését se mulasszuk el. Körültekintő gondossággal és alapossággal belföldi és külföldi piactanulmányokkal és jól kiépített kereskedelmi és cserekapcsolatokkal valósítható meg ez a program. Mind hazai, mind külföldi viszonylatban elsőrendű jelentőségű szerepük van a bibliofil- kapcsolatoknak. Ezek ápolása pedig nemzeti könyvtárunknak nemcsak elsőrendű érdeke, hanem nemes hagyománya is.

A retrospektív Hungarica-beszerzés kérdéseinek vázlatos áttekintését annak a gondolatnak a hangsúlyozásával zárjuk le, hogy a kívánatos, gazdag eredményű beszerzés csak rendszeres tudományos munka alapján, jól kiépített hazai és külföldi kapcsolatok alapján valósítható meg. - [DR. VARGA SÁNDOR FRIGYŐS.]

### 3) AZ ÜGYRENDEKRŐL

Sok szó esik mostanában az OSZK ügyrendjéről, az egyes osztályok ügyrendi tervezeteinek átdolgozásáról, végleges elkészítéséről s azok alapján az egész könyvtár ügyrendjének összeállításáról.

Foglalkozunk most röviden azzal a kérdéssel, hogy MIT ÉRTÜNK A KÖNYVTÁR ÜGYRENDJÉN és MIT KELL ennek az ügyrendnek TARTALMAZNIA.

Könyvtári vonatkozású jogszabályaink és szabályzataink meglehetősen szabadsággal használják a "szervezeti szabályzat", "működési szabályzat" és "ügyrend" elnevezéseket a különböző jellegű szabályzatok megjelölésére. A könyvtárügy szabályzásáról szóló 1956. évi 5. számú törvényerejű rendelet végrehajtása tárgyában kiadott 1018/56. sz. minisztertanácsi határozat a következő rendelkezést tartalmazza: "Jelen határozat hatálybalépésekor működési (szervezeti) szabályzat nélkül működő közkönyvtárak részére a könyvtár felett főfelügyeletet gyakorló miniszter ... a népművelési miniszterrel egyetértésben működési szabályzatot ad ki ...". Az egyetemi és főiskolai könyvtáraknak az oktatásügyi miniszter 16/1956 OM számú utasításával kiadott szervezeti szabályzata szerint: "A könyvtár vezetője dolgozza ki az egyes könyvtárak ügyrendi szabályzatát és azt jóváhagyás végett ... az egyetem (főiskola) vezetője elé terjeszti." Jellemző a terminológia bizonytalanságára, hogy a Szegedi Egyetemi Könyvtárnak a most idézett rendelkezés alapján kiadott szabályzata már nem az "ügyrendi szabályzat", hanem a "működési szabályzat" elnevezést viseli. A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár 1954-ben megjelent Működési szabályzata két főrészben 1) a könyvtár általános munkarendjét és 2) ügyrend elnevezés alatt az egyes szervezeti egységek feladatait, szervezetét, továbbá a vezetők és a beosztott dolgozók részletes munkakörét szabályozza. Az ügyrendi főrész első rövid fejezete állapítja meg az intézet nevét, címét, feladatait és szervezeti felépítését.

Ha már most megvizsgáljuk azokat a szabályokat, rendelkezéseket, amiket ezek a különböző elnevezésű szabályzatok magukban foglalnak, akkor azt látjuk, hogy EZEK A SZABÁLYOK TARTALMUK SZERINT KÉT NAGY CSOPORTBA SOROLHATÓK.

Az ELSŐ CSOPORTBA tartoznak azok a szabályok, amelyek valamely intézmény rendjét, szervezeti felépítését, feladatkörét statikus állapotban rögzítik. A MÁSODIK CSOPORTBA tartozó szabályok pedig az intézmény működését szabályozzák, tehát azt, hogy valamely intézmény feladatainak megvalósítása érdekében az intézményben mi-

lyen munka és milyen módon folyik, milyen az a rend, amely szerint és mik azok a munkafolyamatok, amelyek által a dolgozók az intézmény feladatait megvalósítják.

Talán az a helyes eljárás, ha az első csoportba tartozó szabályokat "SZERVEZETI SZABÁLYZAT" néven, a második csoportba tartozó szabályokat pedig "MŰKÖDÉSI SZABÁLYZAT" néven fogjuk össze. A működési szabályzat elnevezés megfelelőbbnek látszik az ügyrend elnevezésnél, mert világosan utal ezeknek a szabályoknak az intézmény működését szabályozó jellegére, szemben a szervezeti felépítést meghatározó szervezeti szabályzattal.

A MŰKÖDÉSI SZABÁLYZATNAK magában kell foglalnia lehetőleg mindazokat a szabályokat, amelyek az egész intézmény működésének rendjét meghatározzák. Ezek a szabályok két csoportba bonthatók. Az elsőbe azok a szabályok tartoznak, amelyek függetlenül a könyvtár szervezeti egységekre tagolódásától a könyvtári munka egész területén a könyvtár minden dolgozójára és a könyvtári adminisztrációban előforduló minden ügyre egyaránt érvényesek. Ezek az intézetvezetésre, az általános igazgatásra, a gazdálkodás rendjére, az általános munkarendre és az ügyiratok kezelésére vonatkozó rendelkezések. [Az intézmény működési szabályzata]. A működési szabályzatban foglalt rendelkezések másik csoportját pedig azok a szabályok alkotják, amelyeknek célja a szervezeti egységekbe tagolt könyvtári munka szervezeti egységenként történő szabályozása. A működési szabályzatnak ez a része a tulajdonképeni ügyrend, amelyben a könyvtár egyes szervezeti egységeiben folyó különböző munkafolyamatok végzését munkaegységekre, munkamozzanatokra lebontva kell szabályozni. [A főosztályok, osztályok működési szabályzata v. ügyrendje.]

Kiegészítik a működési szabályzat rendelkezéseit azok a szabályok, amelyek a könyvtár szolgáltatásainak igénybevételére, a könyvtár használatára vonatkoznak. Ezeknek a szabályoknak az összessége a könyvtár nyilvános szolgálati szabályzata (helybenolvasási és kölcsönzési szabályzat). Ez tulajdonképpen az idevonatkozó ügyrendi szabályoknak az olvasóközönség felé való vetülete; a könyvtár szolgáltatásait és a könyvtárat használó közönségnek ezzel kapcsolatos kötelelességeit szabályozza.

Kiegészíthetik végül a működési szabályzatot még egyéb szabályzatok. Pl. a gyűjtőköri szabályzat, könyvtárközi kölcsönzési szabályzat stb., amelyek az egyes - a működési szabályzatban egyébként szabályozott - könyvtári feladatok végzésével kapcsolatos további részletes szabályokat tartalmaznak. - [FARKAS LÁSZLÓ]

#### KÜLFÖLDI VENDEGEINKRŐL

##### A KÉZIRATTÁR VENDEGKÖNYVEBŐL

Vendégkönyvünk bejegyzései szerint mintegy hetven alkalommal keresték fel külföldi látogatók és tekintették meg a Kézirattárban elhelyezett kiállításunkat.

Az előző esztendőkhöz képest örvendetesen megnövekedett a szakmabeli vendégek száma. Annak idején a Híradóban már megemlékeztünk kedves kollegáink látogatásáról, most csak elsoroljuk s némileg kiegészítjük a listát: K.Brückmann vezetésével az NDK könyvtáros-küldöttség tagjai, a moszkvai Állami Könyvtártudományi Intézet küldöttsége M. Gajdar docens vezetésével, J. Stumvoll a bécsi Österreichische Nationalbibliothek igazgatója, a Nemzetközi Kiadványosere Kongresszus résztvevői H.C. Petersen-nel az élen, három könyvtárosnő az Ukrán Szocialista Köztársaságból, A. Tuja -

kowski, a Torun-i könyvtár vezetője, a Deutsche Bücherei-ből W.Bergmann, majd Gudrun Hensel, Weimarból H. Henning, a berlini Staatsbibliothekből Tr.Krause, Leo Regener, Nyugat-Berlinből a Központi Pedagógiai Könyvtár igazgatója, Stankova és C.Kralek Szófiából, Sven Lindner Stokholmból, lengyel könyvtárosok Lublinból és Varsóból.

Irodalomtörténészek és történészek is nagyszámban keresték fel könyvtárunkat, többnyire nem csupán futó látogatásra, hanem huzamosabb munkára: pl. Julian Bronlij történész a Szovjetunióból, Jan Purgina, Minarik és Boherá-Uherová kutatóink Cseh-szlovákiából. A Finn-ugor Kongresszus tartama alatt Ham. gból, Kolozsvárról és New Yorkból volt nyelvész-vendégünk. Megemlítjük még egy görög filológus, egy amerikai professzor a Columbia Egyetemről, egy angol kodikológus, egy olasz irodalomtörténész, valamint két francia és egy finn kutatónkat. Az un. idegenforgalmi vendégeink között is ez alkalommal németek és lengyelek voltak a legnagyobb számban: a Karl Marx Egyetem népes diákküldöttsége, mérnökök, technikusok; traktoros, orvostanhallgató és matematikus az NDK-ból, diákok, turisták Lengyelországból; de volt egy vietnami és egy szudáni vendégünk is. A budapesti diplomáciai testület részéről W. Peinsipp osztrák követ, és M.J.A. Cheetham angol követ tekintették meg kísérletükkel kéziratainkat és régi magyar nyomtatványainkat.

Mint jellemző esetet említjük: igen megörvendezettette egy kódexünk kedvéért jött ifju angol kutatónkat, hogy kérésére - ami ma már legtöbbször nagy könyvtárban alig érhető el - kézbe kapta a kért értékes középkori kéziratot: "With many thanks for letting me examine your manuscripts and for helping me so kindly. With best wishes : Tanex Bately, Univ. of London, Birbeck College." Befejezésül két kedves bejegyzést idézünk NDK-beli kollegáninktól: "Bei meinem zweiten Besuch war ich von dieser schönen Bibliothek womöglich noch begeisterter, als beim ersten Male..." (G.Hensel) - és: "Ich freue mich sehr, zum dritten Male in der Széchényi Bibliothek zu sein..." (Tr.Krause). - [P.I.]

#### BRATISLAVAI VENDEGEK KÖNYVTÁRUNKBAN

Régi kedves ismerősként érkeztek könyvtárunkba M. Stitna és P. Ohodnický elvtársak, a bratislavai Universitná Knihnica munkatársai. Könyvtáraink közötti megállapodás értelmében nov.8-tól egy hetet töltöttek Budapesten, részben könyvtárunkban, részben az Egyetemi Könyvtárban és az MTA Könyvtárban.

Nov.11-én szakszervezetünk klubösszejevétel keretében látta vendégül őket és elevenítette fel az 1958-ban Bratislava-ban járt tanulmányi csoportunk feledhetetlen emlékeit.

#### MEGHIVÓ

Könyvtárunk PÁRTSZERVEZETE folyó évi DECEMBER 13-án, kedden 17 órai kezdettel a könyvtár dísztermében PÁRTNAPOT rendez.

#### A NEMZETKÖZI HELYZET KÉRDÉSEI

Előadó: TARDOS ANDRÁS a Magyar Rádió és Televízió fősztályvezetője

A pártnapra a könyvtár dolgozóit tisztelettel meghívják.



## SZEMELVÉNYEK EGY KÜLFÖLDI TANULMÁNYUTRÓL SZÓLÓ JELENTÉSBŐL

Folytatás

### RAKTÁRI SZÁLLÍTÓBERENDEZÉSEK:

Sok és fontos újdonságot láttunk a könyvek raktári szállítása terén. Raktárainkban szokásos a könyvlift, de vízszintes szállítóberendezése egyik könyvtárunknak sincs. Külföldön már mind több megoldás születik e kétfajtaállítás összekapcsolására: horizontálisan és vertikálisan egyaránt működő könyvszállítóberendezésekre.

A függőleges szállításban a szokványos teherliftek után a következő lépés olyan berendezések kidolgozása volt, melyek a megadott állomásnál a könyvküldeményt automatikusan kicsuszatják. Ilyen berendezést alkalmazott a moszkvai egyetem természettudományi kari könyvtára. Mivel azonban ennek automatizálása még csak részleges, tervek készülnek - többek között - vízszintes szállítással való kombinációra is.

Nyugati utunkon alkalmunk volt látni a zürichi műegyetemi könyvtárban szállítószalagot (transzportört), mely 60, illetve 40 centiméter széles (textil) felületén a raktárból kért könyveket közvetlenül, szinte téglák módjára szállítja meglehetősen gyorsasággal a kölcsönző felé és ott asztalfelületre csuszatja. A T alakú raktár kereszt szárnyán másik szalag működik, mely az előbbivel merőlegesen találkozva, a könyveket útközök segítségével átcuszatja. A berendezés maga, robusztus egyszerűségében könnyen kezelhető, üzemzavara ugyyszólván soha nincs. Megjegyzendő, hogy a szalag visszafelé a raktárba nem szállít (illetve csak a kölcsönzőnél magasabban fekvő raktári szint legközelebbi pontjáig szállít "hegymenetben"). A zürichi könyvtár hatalmas kétszintű, legtávolabbi pontjai között 170 méter beltávolságu raktárában szintenként egy-egy szállítószalaggal (illetve a keresztelés miatt szalagpárral) a forgalmat összesen 1 és 1/4 munkaórával fenn tudja tartani. E gazdaságos megoldás magyarázata nemcsak a szállítószalagban, hanem egyéb technikai berendezésekben: csőpostában, mikrofonos hálózatban is rejlik. A raktár évi forgalma 84 000 kötet kikeresése és visszarakása. Technikai felszerelés nélkül - állításuk szerint - 3-4 emberre lenne összesen szükség. Hasonló szállítószalagot tervez most épülő terjedelmes, 4 és 7 emeletes raktárainak minden szintjén a müncheni Bajor Állami Könyvtár.

A vízszintes és függőleges szállítás kombinációját láthattuk Münchenben (Bib1DPA München). Itt a könyvraktár a szabadalmi hivatal épülete alatt alagsori szintben terül el kb. 100 méter hosszban, a könyvtár egyéb helyiségei a fölemelenten, a tizemeletes épület minden emeletén pedig könyvkészítő állomás van, ahová az alkalmazottak által kért könyvek, folyóiratok, szabadalmi leírások a könyvraktárból érkezők. A szállítást a Siemens cég által tervezett és gyártott "paternoster" bonyolítja le, mely a könyveket tekinyszerű ládákként szállítja. Az alagsori raktárban az üres (műanyagból préselt) szállítóládák szalagon futnak, a kívánt könyv behelyezése után a láda vezérlőberendezésével a célállomás beállítható. Ezután - gombnyomásra - a berendezés automatikusan irányítja már a küldeményt: üresen érkező emelőkart kivárva befut a paternosterbe, majd a megfelelő állomáson kikerkezik és az ottlévő görgős tárolón foglal helyet. A szellemes berendezés azonban elektromechanikus szempontból elég bonyolult, üzemzavar esetén rendszerint hozzáférni elektrotechnikusra van szükség. További kérdés - és ez a többi ismerte - tett berendezésre is többé-kevésbé vonatkozik - hogy a forgalom ilyen költséges berendezést (ára állítólag 650 000 DM volt) indokoltá tesz-e. A moszkvai egyetemi természettudományi kari könyvtár vezetője maga hívta fel figyelmünket arra, hogy szállítóberendezésük kihasználtsága mindössze 15 százalékos és ezért a létesítésre fordított beruházási áldozat nem igen térül meg. A Siemens egyébként hasonló célu, de más kivitelű (többek között egyszerűbb, például lejtős megoldású) berendezéseket iparvállalatok és a posta számára is tervez.

További könyvszállítási megoldás tervéről értesültünk Bécsben, az Osztrák Nemzeti Könyvtárban. E könyvtár régi épülete és a lazán szomszédos új olvasószolgálati épület (a régi és új Hofburg) között máris alagutat létesített és ebben kívánja felszerelni a régi épület alagsori raktárából vízszintesen, majd ferdén felfelé az új épület emeleti olvasóterméig a könyveket szállító drótkötélpályaszerű berendezést, a Wertheim cég által "körszállítóknak" (Kreisförderer) nevezett üzemet. E berendezés az ÖNB esetében 145 méter távolságu végpontok között felállítva az előzetes ajánlat szerint 620 000 OeS-be kerül. [FOLYTATJUK]



# Beszámoló

## AZ NDK TUDOMÁNYOS KÖNYVTÁRAINAK DREZDAI KONFERENCIÁJÁRÓL

Október 11.-től kezdődőleg négynapos elméleti konferenciát rendeztek a Német Demokratikus Köztársaság tudományos könyvtárai Drezdában. A megbeszéléseken a szocialista irodalompropaganda feladatainak és módszereinek kérdéseit elemezték, különös tekintettel a hétéves terv célkitűzéseire. Az egyetemes szocialista könyvtárügy szempontjából is fontos értekezletre bolgár, csehszlovák, koreai, lengyel és mongol vendégek is hivatalosak voltak. Magyarországot háromtagú küldöttség képviselte, melynek vezetője VÉRTES GYÖRGY az Országgyűlési Könyvtár igazgatója volt, tagjai FREY TAMÁSNE (Országos Pedagógiai Könyvtár) és BÉLLEY PÁL (OSZK).

A megbeszélések a Sächsische Landesbibliothek rendezésében és helyiségeiben folytak le, mintaszerű szervezésben. A problémákat K. Brückmann referátuma sorakoztatta fel. A részletes elemzőmunka és a tézisek megvitatása három csoportban folyt tovább J. Müller vezetésével az UJ SZERZEMÉNYEK AJANLÁSÁNAK ÉS PROPAGANDÁJÁNAK KÉRDÉSEIT vizsgálták; F. Schaaf és O. Feyl csoportja az OLVASÓSZOLGÁLAT KORSZERŰ SZOCIALISTA FORMÁIT igyekezett meghatározni; a SZAK- ÉS AJANLÓBIBLIOGRÁFIA FELADATAIRÓL pedig W. Rittner irányításával vitáztak.

A magyar küldöttség tagjai mindhárom munkacsoportban, több kérdéskörrel kapcsolatosan fejtették ki véleményüket, ismertették a hazai eredményeket és célkitűzéseket. Ezek a felszólalások, amint K. Brückmann elmondta, sok tekintetben elősegítették a problémák tisztázását. Számunkra a legfontosabb tanulság - és ez a konferencia végső eredménye is - az, hogy a Német Demokratikus Köztársaság tudományos könyvtárai a hétéves terv végrehajtásában, a nagy feladatok megvalósításában lehetőségeik legteljesebb kihasználásával vesznek részt. Ez azt jelenti közelebbről, hogy politikai aktivitásukat fokozzák, s mint a felépítmény kiemelkedő fontosságú intézményei, sajátos könyvtári eszközeikkel támogatják a szocialista Német Demokratikus Köztársaság építését. Ebből következőleg a tudományos könyvtárakban is megnövekedik a korszerű könyvtári propaganda fontossága, az olvasók politikai, ideológiai nevelése elsőrendű feladattá válik és ennek egyik fontos eszköze: az ajánló bibliográfia műfaja is új hangsúlyt kap.

Rövid beszámolómban meg kell emlékeznünk német kollegáink rendkívül szívélyes vendéglátásáról is. C. Fleischhack lipcei és Kunze professzor berlini meghívását sajnos nem fogadhattuk el, de B. Burgemeisternek, a Sächsische Landesbibliothek igazgatójának barátsága kárpótolta az elmaradt utazást. [bp.]

### A DEBRECENI EGYETEMI KÖNYVTÁR UTJA a szocialista tudományos könyvtár megvalósítása felé.

A fenti címen rendezte meg ankétját a Debreceni Egyetemi Könyvtár október 20-án. A gondosan előkészített és tanulságos értekezlet anyagát a résztvevők, elsősorban az egyetemi könyvtárak kiküldöttei, a debreceni könyvtárak és a KMK munkatársai már korábban kézhez kapták. Referátumában Csúry István bírálta az eltelt évtizedek munkáját, majd programot adott a szocialista tartalmu egyetemi könyvtári, tehát a tudo-

mányos könyvtári munkához. Ezután Bognár Rezső és Bán Imre, az Egyetem professzorainak elnöklétével megindult a vita, illetve megkezdődtek a hozzászólások. A könyvtár munkatársai az egyes részterületeken mutatkozó problémákra világítottak rá, majd a vendégek értékes szempontjait hallgattuk nagy érdeklődéssel.

A megbeszélés, amely a Debreceni Egyetemi Könyvtár kezdeményezése volt, tulajdonképpen országos fontosságú problémára és igen időszerű kérdésosomóra tapintott rá. A szocialista tudományos könyvtár munkájának tartalmi kérdéseit elemezte, kutatta az értekezlet. Témája tehát lényegében azonos volt a Debreceni konferencia anyagával. A tanácskozás eredményét summázó határozati javaslat országos ankét megrendezését kéri a felvetett kérdésekkel kapcsolatban. - [bp.]

## KÖNYVTÁRI SZERVEZETEINK HÍREIBŐL

### PÁRTSZERVEZETÜNK NOVEMBER 11-I TAGGYÜLÉSÉRŐL

Könyvtárunk vezetőivel együttesen vitatta meg pártszervezetünk a könyvtár 1961. évi munkatervének alapvető kérdéseit. A taggyűlés jelentőségét elsősorban az adja meg, hogy ez volt az első alkalom, amikor könyvtárunk pártonkívüli szakmai vezetői a párttagsággal együttesen alakították ki álláspontjukat a könyvtárunkat érintő legfontosabb kérdésekben. Szerves folytatása volt ez annak a kezdeményezésnek, amellyel pártszervezetünk vezetősége még az év októberében az 1961. évi munkaterv előkészítését elindította és végrehajtása az okt. 3-i vezetőségi határozatnak, amely előírta: "A pártszervezet október havi taggyűlésén tárgyalja meg a könyvtár 1961. évi tervének elvi és gyakorlati célkitűzéseit. Erre a taggyűlésre a főosztályvezetőket és osztályvezetőket hívja meg."

A taggyűlés referátuma (Hámori Béla párttitkár tartotta) könyvtárunk munkájának, az 1961. évi munkatervének legfontosabb kérdéseit vetette fel.

#### PÁRTUNK KULTURÁLIS CÉLKITŰZÉSEIVEL KAPCSOLATOS FELADATAINK:

"A HELYES POLITIKAI SZEMLELET KIALAKÍTÁSA, DOLGOZÓINK TUDATÁNAK ÁTFORMÁLÁSA nemcsak a kommunisták feladata. Eredményeket e téren csak akkor fogunk elérni, ha párttagok és pártonkívüliek, vezetők és beosztottak összefognak és megfelelő politikai munkával segítik dolgozóink szocialista emberré válását."

"A TERVEZÉS nemcsak mennyiségi kérdés, de legalább olyan sulyal kell jelentkeznie benne eszmei-politikai célkitűzéseinknek. - Ezért a marxista-leninista ideológia érvényesítésének - helyet kell kapnia jövő évi tervünk politikai célkitűzéseiben."

Részletesen foglalkozott a referátum a PÁRTOSSÁG kérdésével, mint olyannal, amely nem eléggé tisztázott kérdés könyvtárunkban.

"Vannak elég szép számban dolgozóink között, akik valamiféle álobjektív pozi-

cióból nézve ezt a kérdést, úgy vélik, hogy nálunk a pártos szemlélet nem szükséges és nem is érvényesülhet. Vannak mások, és ezeknek száma sem kevés, akik telve vannak jószándékkal, csak éppen nem tudják, hogy hol és hogyan alkalmazzák a pártos szemléletet. De vannak olyanok is, akik ezzel a kérdéssel szemben teljes passzivitással viseltetnek."

MI A PÁRTOSSÁG LÉNYEGE? - "A pártosság lényege minden vonatkozásban az osztályharcnak és annak a ténynek elismerése, hogy az osztályharc a társadalmi és szellemi élet valamennyi területén folyik." - A pártos szemléletnek a mi munkaterületünkön is érvényesülnie kell és ez alól senki sem kaphat felmentést. - A pártos szemléletnek nem valami vulgáris értelmezésére gondolunk ... Nem gondolunk arra, hogy kutatóink ne kapjanak minden, a munkájukhoz szükséges irodalmat - de biztosítani kell, hogy sem a gyarapítás, sem az olvasószolgálat, sem könyvtárunk más területén ne érvényesülhessenek elavult, a fejlődés által már túlhaladott nézetek.

Jelentős súlyt helyezett a referátum a KÖNYVTÁR VEZETÉSÉNEK néhány fontos kérdésére.

"Alapvetően fontos, hogy a könyvtár minden vezetője harcoljon az ellen a LIBERALIZMUS ellen, ami fellelhető könyvtárunkban, amit úgy is jellemezhetnénk, hogy mindenki szívesebben mondja ki az igent, mint a nemet. Ez a liberalizmus jelentkezik a munkafegyelem kérdésében, a jutalmazásban, a határidők betartásának kérdésében, a bírálat alkalmazásában és így tovább. - Van pl. egy olyan tendencia, amely kiadatlanul is úgy értelmezi a jutalmazást, hogy abban minden dolgozónak egy évben legalább egyszer részesülnie kell. Vajon miféle ösztönző erő a dolgozók számára az, ha tudják azt, hogy az év folyamán mindenképpen egyszer a jutalmazottak között lesznek? Vagy vegyük a munkafegyelem kérdését. Azt hiszem - senki sem emlékszik arra - hogy valakinek baja származott volna abból, hogy elkésve érkezik a munkahelyére, vagy hosszabb ideig engedély nélkül volt távol a munkahelyétől."

KÖNYVTÁRUNK JÖVŐ ÉVI TERVE ELKÉSZÍTÉSÉNEK NÉHÁNY ELŐFELTÉTELÉRŐL ÉS GYAKORLATI KÉRDÉSÉRŐL:

"Nagyon fontosnak tartjuk, hogy a tervezés a könyvtár tényleges helyzetéből induljon ki. - Nem egy olyan osztályunk van, amelyik komoly munkaszervezési gondokkal küszködik. Elavult munkamódszerek vagy felgyülemlett restanciák nehezítik munkájukat. Helyes lenne ezeket a területeket feltárni és célul tűzni ki átszervezésüket, új munkamódszerek bevezetését, az elmaradt munkák felszámolását és a feladatok figyelembe vételével lenne helyes jövő évi tervfeladataikat kitűzni."

"Tervkészítésünk leggyengébb pontja volt a múltban és még jelenleg is az, hogy nem állanak rendelkezésünkre a könyvtári munkának olyan mutatói, amelyek alkalmasak lennének arra, hogy felmérjük az egyes munkaterületek tervezésének realitását. - Helyes volna a jövő évi tervünkben, mint összkönyvtári feladatot, e kérdés megoldását betervezni."

A GAZDASÁGOSSÁG ÉS TAKARÉKOSSÁG KÉRDÉSÉRŐL:

"A jövő évi tervünkben jelentős helyet kell kapjon a gazdaságosság és takarékoság kérdése. - Véleményünk szerint a kulturális intézmények területén is nemcsak foglalkozni kell ezzel a kérdéssel, hanem meg is kell találni az utat, amelyen jár-

va észszerű csökkenteni tudjuk a könyvtár fenntartására fordított összeget. - Milyen tényezők szabják meg a gazdaságosság kérdését? Jelentős tényezők: a helyes munkaszervezés, a könyvtári munka során felhasznált anyagok zavartalan és időben való biztosítása, a munkakiesések csökkentése, a szabadságok tervszerű összehangolása, egy-egy munkafolyamatra fordított időnek új módszerek bevezetésével való csökkentése és általában munkánk racionalizálása. - El kell érni azt, hogy a tatarékosság minden dolgozónak személyes ügyévé váljon. Es biztosítani kell azt, hogy a reánk bízott anyagi eszközökkel, anélkül, hogy ez a munka rovására menne -maximálisan takarékoskodjunk."

Végül a referátum a KÁDEREK NEVELÉSENEK KÉRDÉSEIVEL foglalkozott.

"Dolgozóink többsége a maga munkájának kitűnő és alapos ismerője és semmi kéttség sem fér ahhoz, hogy nagy ügyszeretettel végzik munkájukat. De valami megmagyarázhatatlan, befeléfordulást tapasztalunk akkor amikor összkönyvtári kérdésekről van szó. - Mi sokat foglalkoztunk ezzel a kérdéssel és kerestük ennek magyarázatát. Talán egyik oka ennek az, hogy még mindig nem tudtuk elérni azt, hogy dolgozóink a saját munkaterületükön kívül több érdeklődést mutassanak az összkönyvtári kérdések iránt. - A másik oka pedig az, hogy dolgozóink úgy érzik, hogy nem támaszkodunk eléggé véleményükre. Nyilván még más tényezők is közrejátszanak abban, hogy dolgozóink nagy részét nem tudjuk elég érdekeltté tenni összkönyvtári problémáink iránt.

Lehet ennek a közömbösségnek más indító oka is, az azonban tény, hogy hivatali vonalon is, de párt- és tömegszervezeteinknek is többet kell foglalkozniuk a dolgozók problémáival. Jobban fel kell karolni kezdeményezéseiket és szervezeten kell biztosítani szakmai továbbfejlődésüket. Tarthatatlan állapot az, hogy könyvtárunkban problémát jelent egy-egy fontosabb, nagyobb szakismeretet igénylő állás betöltése, mert házon belül nem találunk erre megfelelő szakembert. Ugy gondolom, hogy ennek oka elsősorban abban keresendő, hogy kevés gondot fordítottunk a multban a káder-utánpótlás biztosítására. Nem gondoskodtunk intézményesen arról, hogy az arra alkalmas dolgozóink szakismeretét, az egész könyvtár problémáját átfogó ismeretét biztosítsuk. Tulságosan arra a vonalra csusztunk el, hogy egy-egy munkaterület részfeladatainak alapos ismerőjét neveljük ki dolgozóinkból és ezzel tulajdonképpen megfosztottuk saját magunkat attól, hogy az ország legnagyobb könyvtárában sokoldalú, a könyvtári problémákat átfogóan ismerő dolgozókat neveljünk.

De él nálunk egy olyan szemlélet is, amelyik már eleve lemond arról, hogy mérészen vigyen előre jó képességű fiatal erőket. Valahogy nem merjük vállalni az átmeneti idők kockázatát. Azt hiszem ezen a helyzeten minél előbb változtatnunk kell. Egyrészt úgy hogy tervszerű programot készítünk dolgozóink szakmai továbbképzésére, másrészt, hogy gondoskodunk a megfelelő utánpótlás biztosításáról. De gondoskodnunk kell arról is, hogy az arra megfelelő dolgozókat és úgy gondolom ezek nem kis számmal vannak, felkészítjük, alkalmassá tegyük nagyobb feladatok ellátására. Ha dolgozóink látni fogják hogy e téren is változás következik be, akkor biztosan számíthatunk arra, hogy célkitűzéseinket a jelenleginél sokkal erőteljesebben fogják támogatni."

A késő esti órákig tartott tanácskozás, az elhangzott hozzászólások, pártszervezetünknek eddigi kezdeményezései és munkája biztosítékot nyújtanak ahhoz, hogy a tanácskozáson felvetett problémák is mielőbbi megoldást nyerjenek.

## KISZ SZERVEZETÜNK HATÁROZATA AZ 1961.ÉVI MUNKATERV TÁMOGATÁSÁRÓL.

(1960 október 19)

Az Országos Széchényi Könyvtár MSzMP szervezete kibővített vezetőségi ülése határozatának megfelelően a KISZ- alapszerv vezetősége megbeszélte a könyvtár 1961. évi munkatervének vázlatát. Örömmel vettük tudomásul, hogy a könyvtár vezetősége a dolgozók, köztük a KISZ- szervezet tagjainak hatásos közreműködését kívánja biztosítani a terv előkészítésében és végrehajtásában.

A KISZ szervezeti szabályzatának 16. pontja a KISZ- tagok kötelességévé teszi, hogy példamutatóan végezzék munkájukat, vállalják a munka nehezét, dolgozzanak jól és színvonalasan. A könyvtár 1961. évi tervét elfogadva, ebben a szellemben, a KISZ taggyűlés a terv előkészítése, valamint konkrét végrehajtása terén a következő határozatot hozza:

1. Az egyes osztályokon dolgozó KISZ- tagok közreműködnek a terv részletes elkészítésében. Elmondják véleményüket és konkrét javaslataikkal elősegítik az osztályok terveinek megfelelő elkészítését.

2. A részletes könyvtári terv elkészülte után azt lelkiismeretesen áttanulmányozzák és az összdolgozói, vagy főosztályértekezletet hozzászólásaikkal támogatják.

3. A végrehajtás területén: konkrét segítséget adnak az elfekvő, rendezetlen anyag összeírásában és rendezésében. Erre fordítják 1961. évi társadalmi munkájuk egy részét.

4. A szervezeti szabályzat e/ pontjának szellemében, amely a példamutató tanulást, a szakmai tudás állandó fejlesztését teszi a KISZ- tag kötelességévé, gyarapítják szakmai és ideológiai tudásukat. Ezért részt vesznek a könyvtári képzésben, továbbképzésben. Emellett, az alapszervi munkatervben is nagyobb súlyt fektetünk a szakmai fejlődést elősegítő programokra.

5. A KISZ- alapszerv vezetősége a két Muzeumban dolgozó KISZ- fiataloknak segítséget fog adni, hogy sikeresen működjenek közre saját munkaterületük tervének előkészítésében és megvalósításában.

### KISZ-HIREK

OKTÓBER 28-ÁN az alapszerv muzeumosai meglátogatták könyvtárunkat. Különösen a Kézirattárban töltöttek sok időt, ahol Csapodiné elvtársnőhöz a kérdések egész seregét intézték.

NOVEMBER 4-EN ugyanennek a tapasztalatoserének keretében a könyvtáros tagok látogatták meg a muzeumosokat. Az Ásványtárban és az Őslénytárban voltunk. Az előbbi helyen Juhász Árpád, az utóbbin pedig Csepregi Béláné osztályvezető és Kecskeméti Tibor vezetett bennünket.

A két látogatás mintaszerű megrendezéséért Vlasich Ilona elvtársnőt illeti a köszönet.

NOVEMBER 6-AN néhányan részt vettünk a Kossuth Akadémia ifjúsági parkjának építésében. Igaz, hogy a november 7-i ünnepek miatt több jelentkező elaludta a társadalmi munkát, de akik ott voltak, azok egybehangzó megállapítása szerint nagyon kollektív volt az utolsó szép őszi vasárnapon faemelőket ültetni.

NOVEMBER 9-EN megindult az oktatás a KISZ-politikai körben.

NOVEMBER 12-EN tartotta meg a VIII. ker. KISZ-Bizottság a küldöttválasztó ér-

tekeztetését, a Magyar Rádió márványtermében. A beszámolót Borovitz Tamás titkár tartotta. Pulai elvtárs, a KISz KB. titkára a küldöttértekezlet alapvető jelentőségű tételét fogalmazta meg akkor, amikor rámutatott, hogy a főhangsúly most a KISz munkájában is a gazdasági munkára való mozgósításon van. - Az alapszervezet Iszlai Zoltán képviselte a küldöttértekezletet.

AZ ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR KISz- alapszervevények rendezésében decemberben könyv-ankétot tartunk Toloztoj: Háboru és béke e. művéről, valamint az ebből készült amerikai filmről. Az ankét bevezető előadását és vezetését Fogarassy Miklós, könyvtárunk KISz- alapszervevények tagja vállalta.

VÁLTOZÁSOK A VEZETŐSEGBEN: Juhász Arpádtól a kulturális teendőket teljes mértékben átvette Tamás Péter. Péteri Erzsébet, gazdasági felelősünk egész évben tartó esti munkavállalása miatt kérte, hogy erre az esztendőre mentsük fel tisztségét. A gazdasági ügyeket ezután Mártyánné Koszta Katalin fogja ellátni.

## **SZAKSZERVEZETI KRÓNIKA**

### MUNKABIZOTTSÁGAINK NAPLÓJÁBÓL

#### TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁSI TANÁCS

ÜDÜLÉS: Lapunk megjelenéséig az alábbi dolgozók nyertek üdülési beutalást:

Szakszervezeti kedvezményes beutalások: - BAKONYBÉL: Berlász Jenő (nov.3-17); HAJDUSZOBOSZLÓ: Németh János (nov.17-30) ; PARÁD-SZANATÓRIUM: Seligmann Gézáné (nov. 4-24).

#### SAKMAI MUNKABIZOTTSÁG

NOVEMBER 18-I ÜLÉSÉNEK ANYAGÁBÓL: 1) Kijelölte a dec. 1-10-1 időben tartandó osztályértekezleteken résztvevő szakmai munkabizottsági tagokat. 2) Megtárgyalta és elfogadta az 1960/61. ÉVI SZAKMAI MEGBESZÉLÉSEK SOROZATÁNAK tematikáját. A decemberben tartandó megbeszélés témája: "Az ügyrendek szerepe és jelentősége az OSZK életében". Referens: Dr. FARKAS László. 3) Határozatot hozott és javaslatot tett az Intézetvezetésnek BERKÓ PÁL UJÍTÁSI JAVASLATÁNAK jutalmazása ügyében. 4) A munkabizottság a KÖNYVKÖTÉSZET okt. 19-1 munkaértekezletén elhangzott javaslatokról szóló jelentést az állományvédelmi bizottságnak adta át megtárgyalásra.

### A KÖLCSÖNÖS SEGÍTŐ TAKARÉKPÉNZTÁR 1960.ÉVI MUNKÁJÁRÓL

Az Országos Széchenyi Könyvtár Kölosönös Segítő Takarékpénztáránál az 1960.ÉVI BETÉTELHELYEZÉSI ÉS TÖRLÉSZTÉSI IDŐSZAK november végével befejeződik. Ennek megfelelően a KST tagok részére a befizetett betétösszegeket, valamint a betétek után esedékes kamatösszegeket 1960. december 5-től fizetik vissza.

A KST.-tagok létszáma 1960. évben 138 FŐ volt. A dolgozók által vállalt havi betételhelyezések alapján a törlesztési időszak végén a BETÉTEK EGYÜTTES ÖSSZEGE 121 810.- FORINT. Az elhelyezett betétösszegek után közel 2 500 FORINT KAMATOT fi-

zetünk ki. Az év folyamán 89 dolgozónk részére összesen 80 200 FORINT KÜLCSÖNT folyósítottunk. - [RAKOVSZKY ISTVÁNNÉ]

### SZAKSZERVEZETI TAGSÁGUNK SZEMÉLYI HIREIBŐL

Könyvtárunk munkatársai közül PÉTERI ERZSÉBET nov.9-én házasságot kötött Mézáros Gézával.

DR. TAHY GÁBOR könyvtárunk dolgozója nov, 18-án elhunyt.

DR. SZABÓ JÁNOS munkatársunk elhunyt édesapját és édesanyját gyászolja.

KÓRHÁZBAN VANNAK: Dióssi Dánielné, Kovács Gyuláné.

# FIGYELŐ SZEMMEL

### SEGÉLYHELY A LÉPCSŐ ALJÁN

A MAGYAR NEMZET november 24-i számában írta ezeket a sorokat egy olvasónk.

Mivel osztályunk ajtaja farkasszemtel néz e kritikus lépcsővel más baleseteknek is tanui lehetünk.

EZ ÉV JANUÁRJÁBAN például az osztályon dolgozó könyvtáros tanulók lettek figyelmesek egy, a pincelépcső alján fekvő eszméletlen emberre. Határozottságuknak köszönhető, hogy olvasók és dolgozók segítségével a lassan eszméletre térő férfit sikerült betámoogatni az igazgatóságra és ott viszonylagos kényelembe helyezni. Mialatt a mentőkre várakoztak, ijesztően összefüggéstelen és zavaros szavakból

kiderült, hogy olvasó, aki a mellékhelyiséget kerestében véletlenül a pinceajtón nyitott be. Mit sem sejtve belépett és máris zuhant lefelé a kb. 40 lépcsőfokon. A beteg a mentők elvitték, további sorsáról a cikkíró nem tud.

MÁRCIUS KÖZEPÉN vérző fejú idős olvasót támogattak be az osztályra, aki erősen fájlalta vállát is. Mig elsősegélyfélélt próbáltunk nyújtani kevésbé használt törülközőnkkel, csendes szavakkal elmesélte, hogy a lépcsőn lefelé jövet elvesztette az egyensúlyát és fejével előre zuhant úgy 15-16 lépcsőfoknyi magasságból. Őt is hamarosan elvitték a mentők s mivel most újra látogatja könyvtárunkat, további sorsáról is tudunk. Fejsebbel, kúros- és felkarosonttöréssel több hétig feküdt kórházban, két hónapig betegágyon volt és még azután is sokáig kezelésre szorult. Beteg karját még most is alig tudja mozgatni.

NEM IS EGY ESZTENDŐ ALATT három, a mentők kihívását és hosszas kórházi ápolást igénylő baleset az OSZK főépületének ezen a kis területén! Ha valamikor arról folyt a szó a HIRADÓBAN, hogy veszélyes dolog-e könyvtárosnak lenni, akkor most meg kell állapítani, hogy OLVASÓNAK LENNI KÉTSÉGKIVÜL ÉLETVESZÉLYES FOGLALKOZÁS.

S vajjon nem lehetett volna-e elkerülni ezeket a sajnálatos baleseteket?

A Magyar Nemzet olvasójának igaza van: könyvtárunkat beteg, idős, nehezen mozgó, rosszul látó olvasók is látogatják. Tehát elsősorban JÓ VILÁGÍTÁSRÓL kellene gondoskodni, legalább a lépcső környékén. Hiszen különösen borus napokon a villanykörte nem tud megbirkózni a vastag falak közt terjedő félhomállyal. A JÓ VILÁGI-TÁS TALÁN MÁS PROBLÉMÁKAT IS MEGOLDANA. Talán a lépcsőházi ablakmélyedések csábító félhomálya se lenne olyan vonzó egyesek számára.

A pincébe tévedt olvasó esetében megfelelő feliratok elhelyezése kiküszöbölhette volna a balesetet. Elsősorban a pince ajtaján lenne helye egy felírásnak :

"VIGYÁZAT PINCE! IDEGENEKNEK TILOS A BEMENET!" Arról nem is beszélve, hogy a mellék-helyiségek felé is irányíthatnának táblák. Így talán kikerülhetne az is, hogy végső szükségben lévő idős, tiszteletreméltó külsejű férfiolvasók fiatal nődolgozóktól érdeklődjenek a fontos létesítmény hollétéről.

De az se lenne megvetendő, ha a feljárat első és utolsó két lépcsőfokát korlátal látnák el és a meglehetősen elkoptatott lépcsőket újra recéztetnék.

HA AZONBAN könyvtárunk a Múzeum Gazdasági Hivatalát nem tudja rávenni a szükséges intézkedések megtételére, akkor csak azt kérjük, hogy helyezzenek egy táblát a Bibliográfiai Osztály ajtajára, ezzel a felirással: SEGÉLYHELY, és osszanak be osztályunkra egy elsősegélynyújtásban jártas, szakképzett ápolónőt is. - [EGY BOTCSI - NÁLTA ELSŐSEGÉLYNYUJTÓ.]

### EGY ELFELEJTETT ÉVFORDULÓ

UGY NOVEMBER KÖZEPÉRE lehetett 1959-ben is, amikor először gyűltek össze óriási reményekkel azok, akiknek minden vágya egy lakás, a "LAKÁS" volt. Ezen a megbeszélésen közhírré tétetett, hogy az OSZK GUSZEV-UTCAI ÉPÜLETÉRE EGY EMELETET HUZNAK. Az ott épülő lakások anyagi feltételei az előzetes becslések alapján elfogadhatóak voltak, így számos érdeklődő nyújtott be kérvényt. Ezeket a vezetőség és a szakszervezet rangsorolta is. S ekkor megindult a hirszolgákat, a bizalmas közlések áradata. A büffében, folyosókon lezajlott suttogásokból lassan minden igénylő megtudta a sorsdöntő számot, a rangsorban elfoglalt helyét. A szerencsések ujult erővel láttak a pénzkuporgatáshoz és az előrelátó kartársak bemondták magukat lakásavatóra - legkésőbb 1960 karácsonyára.

A HIVATALOS KINYILATKOZTATÁS AZONBAN KÉSETT. A büffé-hirszolgalat útján később kiderült, hogy egy tervezőintézet állítólag megbízást kapott a tervek elkészítésére. Áprilisban végre-végre összehívták a jelentkezőket és a kérvények beadása után már öt hónappal közölték a rangsorolást, - amit egyébként ugyis ismert mindenki.

Ekkor ismét REMÉNYKEDŐ HÓNAPOK következtek. De amikor még a nyár közepén sem történt látszólag semmi, megkezdődött az "ÖNKISZOLGÁLÁS". A vállalkozóbb szellemű érdekeltek "maszek-alapon" próbáltak információt szerezni. Így megtudtak valamit egy statikai-vizsgálat megkezdéséről, sőt a felépítendő emelet tervrajzának is birtokába jutottak. Kissé feléledtek a remények, hiszen megvolt már a lakás - legalább papíron. Ekkor a változatosság kedvéért NYARALNI MENT a hivatal, itt is, ott is. Az érdekeltek viszont nem nyaraltak, hanem hősiességgel félretettek minden fillet a lakásra. Majd ismét kósza hírek, magáninformációk érkeztek a tanács elvi jóváhagyásáról, a különböző városképet tekintetbe vevő elírásokról.

NOVEMBER KÖZEPÉN újabb módosított alaprajz érkezett, azzal a hírrel, hogy a költségvetés valószínűleg módosul - felfelé.

S most, az emlékezetes ELSŐ MEGBESZÉLÉS ÉVFORDULÓJÁN ismét megbeszélés folyt a GH, a tervező intézet és az érdekeltek részvételével. Talán említeni is felesleges, hogy a szervezők ez esetben is az öntevékeny dolgozók voltak. A megbeszélés végén az egyik "hivatalos résztvevő" feltette a kérdést: Vajjon miért nem kerülhetett sor erre az összejövételre öt hónappal ezelőtt? A kérdés válasz nélkül maradt. DE VÁLASZT VÁR MÉG KÉT MÁSIK KÉRDÉS IS;

Vajjon NEM LETT VOLNA-E HELYES, ha a könyvtár Gazdasági Hivatala időről-időre tájékoztatta volna az érthető módon nyugtalankodó igénylőket a tett intézkedésekről



és így nem keltette volna a teljes érdektelenség és közömbösség látszatát?

Vajjon VAN-E REMÉNY ARRA, hogy egy év múlva, 1961.novemberében már tuljút a lakáskérdés a megbeszélések szakaszán? [VALAKI, AKI NEM IGÉNYLŐ, TEHÁT NEM IS ÉRDEKELT]

### PÁRATLAN HELYTÁLLÁS, ILLETVE "HELYTÜLÉS" AZ ÖSSZDOLGOZÓI ÉRTEKEZLETEN

Nem várt élményben volt részük azoknak a kartársaknak, akik a november 11-i összdolgozói értekezleten vettek részt.

Dolgozóink egy NEM TUL SZÉLES - mindössze két széksornyi -, DE ANNÁL ÖNTUDATOSABB RÉTEGE olyan szilárd és bátor "HELYTÜLÉSÉRŐL" tett tanúságot, ami könyvtárunk jövődjének legragyogóbb perspektíváit tárta lelki szemeink elé.

RÖVIDEN REKONSTRUÁLOM AZ ESEMÉNYT azok számára, akiket balsorsuk megfosztott a páratlan élménytől.

A történet teljesen világos és egyértelmű. A már említett maroknyi csapat, amely az értekezletnek az "ellenség" elől való visszavonulását volt hivatva fedezni, illetve saját visszavonulását siettetni, az "ellenség" minden ígérete és fenyegetése ellenére sem volt hajlandó egy tapódtat is engedni állásából, illetve üléséből.

Megvallom őszintén, ILYEN HŐSI MAGATARTÁSRA nem voltam elkészülve kollégáim részéről és a lélegzetem is elállt a nagy élménytől. Gondolkozni kezdtem! MI ADHATOTT ERŐT, BÁTORSÁGOT DOLGOZÓINK NAGYSZERŰ CSELEKEDETÉHEZ?

Hamarosan rájöttem! Felvillantak emlékezetemben történelmünk nagy alakjai : Botond, Kinizsi, Hunyadi és Zrínyiek, Dobó István, Damjanich tábornok. Mi más feszítette ezek testi és lelki erejét, mint a hit. Megvan tehát! Bizonyos, hogy, a mi hőseinket is a hit lelkesítette. DE MI VOLT A HITÜK? Hunyadi nemzete nagyságában, jövődjében hitt, de miben hittek ezek? ... Megvan! AZT HITTEK, HOGY AZ ÉRTEKEZLET TOVÁBB TART MINT 5 ÓRA ÉS FOGADALMUK VOIT, HOGY ILYESMIBE NEM MENNEK BELE. - Várjuk a további felemelő példamutatásukat. - [B.O.]

### TÁRSSZERZŐ KERESTETIK

(Az Olvasószolgálat emlékalbumából)

Nagybajuszu, pirosarcu, kedves öreg bácsi iratkozik be. A kiejtése jóízű, dunántulias, mintha egyenesen faluról jönne, pedig budapesti, állandó lakos a Nap-utóá - ban.

- Nyugdíjas - mondom hangosan, míg írom a nevét. Főlöszleges az elővigyázat, de megszokja az ember, hiszen olyan gyorsan változnak az igazolványbeli adatok, jó azt hangosan kimondani, hogy az olvasó még reklamálhasson, mielőtt leirom. Pláne, mióta a kartont is leszámolva kapjuk.

A bácsi ezt a beszélgetés kezdeményezésének tekinti.

- IGEN, KÉREM, RÁÉREK MAJD DÉLUTÁNONKÉNT BEJÖNNI, MERT DÉLELŐTT MEG A KÉT UNOKÁMAT SÉTÁLTATOM.

Igazán kedvesen mondja. Sajnálná az ember félbeszakítani, vagy akár egy kedvetlen szájrándítással értésére adni, hogy magánügyeket tereget ki főlöszlegesen. Rámosolygok, mért ne kapjon derús figyelmet cserébe a közvetlenségéért.

De a mosoly csak olaj a osevégésére. Mert hát nem is csak úgy olvasgatni járna

ide, van neki határozott oélja. Tudniillik ő nyugalmazott főszakács. Ezt ugye az igazolványba be se írják, öreg ember már nem érdekes, pedig a szakma nem úgy van, hogy csak leveti az ember utolsó nap és otthagyja a fogason. Az elkíséri az embert.

Szünetet tart. Barátságosan helyeselni kell.

- MONDTA A MENYEM, hogy hát papa, nekünk akár minden este főzhet meleg vacsorát, de hát más az, ahogy én főztem, nem vagyok szokva kis pancsolásokhoz... Na, de mit is akartam mondani? Ja igen, hát hogy irnék egy szakácskönyvet, mert amennyit egész életében tanul, meg kipróbál az ember, azt kire hagyja? Hát ezért jönnek ide be, hogy elolvassam az összes szakácskönyveket. Jó azt tudni, hogy mások mit irnak. Sok butaságot össze tudnak ám firkálni, lehetetlen dolgokat...

Gyorsan közbe kell vágni, mielőtt belemelegszik a konkurens szakácskönyvek taglalásába. Ajánlok neki néhány régibb és újabb munkát: Radvánszky kiadványait, Kolmannét, Magyar Eleket, Venesz Józsefet, és Török Erzsébet szakácskönyvét, csak úgy kapásból, mert látszik a bácsin, hogy naturalista szakács, nem kottából főzött.

- LÁTOM, JÁRATOS A KÉRDÉSBEN. Talán maga is szakácsirodalommal foglalkozik, kedves barátom?

- Nem, nem, egészen más a szakom...

- NE IS TAGADJA, HOGY ÉRT HOZZÁ. Eppen ilyen emberre volna szükségem, aki jól tájékozódik. Tessék már mondani, melyik kiadónál jelennek meg most az ilyen szakácskönyvek?

Megmondom, a bácsi jegyzi.

- ÉS NEM VOLNA ISMERETSÉGE VALAMELYIK KIADÓNÁL, ha már ilyen kedvesen eligazított? Ha ajánlani tudná, hogy velem irassanak szakácskönyvet?

- Sajnos, ezt nem vállalhatom - mondom neki őszinte együttérzéssel.

- NEM CSAK UGY SZIVESSÉGBŐL GONDOLNÁM. BEVENNEM KEDVES BARÁTOMAT TÁRSSZERZŐNEK FELESBE. MERT, HOGY UGYIS MAGÁNÁL VAN ITT AZ ANYAG.

Kénytelen vagyok gyorsan lehuzni a bácsit a fellegekéből a hivatalos valóság közegebe. Megmutatom neki az utat a katalógusfiókokhoz és sok szerenosét kívánva, szívélyesen és határozottan elbucszom tőle.

[ Gyarló az ember! Ha a Reprezentatív Szállodaipari Vállalat vezérigazgatója hívott volna társszerzőnek, biztosan nem lettem volna ilyen szilárd.] - [V.B.]

#### NYILT LEVÉL

egy szakszervezeti bizalmihoz, aki megint csak elmulasztotta közölni velem egy zeneműtári hangverseny időpontjának megváltozását.-

Szomorú azt tapasztalni,

Hogy a szakszervi bizalmi

Hanyag.

E szomorú tapasztalat

Lett most irótollam alatt

Anyag.

Hogyha úgy hozza a fátum

Hogy megváltozik a dátum -

Kérem:

Idejében mondja meg azt,

Hogy ne kelljen tenni panaszt

Nékem.

Mert ez a hallgatás hamis;

Megrendül a bizalmam is

Néha,

S olykor a guta környékez.

Többé meg ne történjék ez

Éva!

## GONDOLATOK a Széchényi könyvtárban

1. Bizonyára minden olvasó feltette magában azt a kérdést, midőn leült könyvtári asztala mellé és várta a kikért könyvet: hány könyve lehet a Széchényi Könyvtárnak? Alapítási állománya 15 ezer kötet volt. A gyűjtemény másfél évszázad során hatalmas méretűvé fejlődött. A jövőben az általános olvasóteremben nem kevesebb, mint 40 ezer kötet kézikönyvet kívánnak elhelyezni. A könyvraktár gyarapodása évenként 50 ezer kötet. A férőhely hiánya szinte katasztrofális. A Pollack Mihály téri épületben most 3100 folyóméternyi új vasszerkezetű raktárt építenek. A budavári palotába való beköltözésig (amely 5-7 év múlva lesz) további területre van szükség.

Mennyi a Széchényi Könyvtár kötetének száma? Mennyi a külön gyűjteményekben őrzött tárgyak (folyóirat, térkép, kézirat) száma a könyvekkel együtt?

2. Kedves esemény színhelye volt nemrégiben a könyvtár nagyterme. A nőbizottság szépen feldíszítette a falakat. Csupa virág volt minden. Egy asztal tele ajándékokkal. Még a zene is felcsendült: Mendelssohn muzsikája. Két dolgozó egymás kezét fogva boldogan nézett körül.

Mi történt a könyvtárban?

3. Igen büszkék és joggal büszkék a könyvtáriak »A magyar könyv 15 éve« című nagyszerű kiállításukra. Ez nem csupán a magyar könyvkladás 15 éves útját mutatja be, hanem ennél sokkal többet: egy szocialista társadalmat építő ország kulturális felemelkedését. Itt láthatja a néző a Nemzeti Könyvtár leendő épületét a várpalotában — makett alakjában. A jövő könyvtárát és a jövő önkiszolgáló könyvesboltját is megismerheti a kiállítás látogatója egy kis könyvtárban és könyvkereskedésben. És itt van a beszélő-asztal is.

Mi ez a beszélő asztal?

4. A tájékoztató szolgálat jól működik a Széchényi Könyvtárban. Ezzel a kis történettel jellemezhetjük, milyen sokféle dolga van. Megszólal a telefon csengője.

— Halló, Széchényi? Kérem X. Y.-t.

Az ügyeletes megnézi. van-e ilyen nevű kurtász, majd azt feleli, hogy nincs.

— Nem is ott dolgozik — mondja a hívó fél —, hanem vendég.

— Kérem, a látogatókat mi nem tudjuk a telefonhoz hívni.

— Hogyhogy? Nem jó a megafonjuk?

A látogatót nem hívták a telefonhoz.

Miért?

5. Híres könyvtárunk olvasóit és dolgozóit mostanában eténken foglalkoztatja a terv, amelynek értelmében a budavári palota nyugati szárnyát építik át a Nemzeti Könyvtár számára. Pályázatot is hirdettek, milyen könyvtári rendszerrel működjék az intézmény új helyén. Ezzel kapcsolatosan külföldi tanulmányúton is voltak. Kiderült, hogy a modern könyvtári fejlődés az olvasószolgálat számára sok új típusú helyiséget hozott létre. Ezek a régi épületekben nem voltak. Ilyen például a kutató szoba, trófépélő fülke-sor, előadóterem, mikrofilm olvasófülke. A legnagyobb szovjet könyvtárban külön mikrofilm olvasóterem van és a látogatók egy ügynevezett könyvklubban pihenhetnek.

Kiről nevezték el ezt a szovjet könyvtárat?



### Megválaszolt kérdések

GONDOLATOK A SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁRBAN:  
1. Az 1939-es beszámoló adatai szerint 140 ezer kötet. A külön gyűjteményekkel együtt az Országos Széchényi Könyvtár adatai szerint 1957-ben felvett adatok szerint 258260. 2. A könyvtár két munkatársának, Kis Jenőnek és Kovács Marjának bizottsági tagok. Ezt az ünnepséget a Széchényi Könyvtár igazgatója, Kőrösi Csoma Sándor, a Széchényi Könyvtár igazgatója, Csikós György, Moricz Zoltán, József Attila, stb. hangját hallhatják a látogatók. 4. Hívó a hívó fel a Széchényi Könyvtár ügynevezett kurtászát bezzant. 5. Lenin.

(Anyamunka az Országos Széchényi Könyvtár hírlapjából vettük át)



## EZT IS RÓLUNK IRTÁK!

Megjelent a MAGYAR NEMZET nov.25-1 számában

## H i r e i n k

Felkérjük a SZAKSZERVEZETI FOTOKÖR tagjait, valamint azokat, akik ezután kívánának belépni a fotokörbe, hogy DECEMBER 15-ÉN (osütörtökön) az ebédszünetben 14 órakor rövid megbeszélésre jelenjenek meg BECK Lajos-nál (Könyvelosztó).

Az 1960. ÉVI GYORS- ÉS GÉPIRÓ VERSENYEN a Kötelezpéldány-csoport dolgozója PÉCHY Zsolt oklevelet és hibátlanági jelvényt szerzett.

A SZEGEDI EGYETEMI KÖNYVTÁR keresi az "OSZK Hiradó" 1.évfolyamának (1958) és a 2. évfolyam (1959) 1-8 és 11. számait. Kérjük olvasóinkat, hogy amennyiben átengedhető példányuk van e számokból, küldjék be a Könyvelosztó-hoz továbbításra.

SZAKSZERVEZETI BIZOTTSÁGUNKNAK IRTÁK: (Hajduszoboszló. Nov. 21.) "Ezuton is köszönetet mondok az itteni igen jó, szép és hasznos üdülésért." NÉMETH-BÁ. - (Parád. Nov. 29.) "Hálás köszönet a parádi szanatóriumi beutalásért, amellyel segítségnyújtottak egészségem helyreállításához." GORDON MIKLÓSNÉ.

## KULTURÁLIS RENDEZVÉNYEINK KRÓNIKÁJA

November-december

VOLT: Nov.10 - Szépművészeti Múzeum; Nov.12 - Pátzay Pál szobrászművésznél műteremlátogatás; Nov.15 - Német nyelvű klubdélután; Nov.24. - Országos Levéltár és Szépművészeti Múzeum; Nov.29. - Országos Levéltár; Dec.5. - Könyvtáron belüli tapasztalatcsere(KMK); Dec.6. - Angol nyelvű klubdélután.

LESZ: Dec. 15 - Szakmai megbeszélések sorozatának 2. vitája. "AZ ÜGYRENDNEK SZEREPE ÉS JELENTŐSÉGE AZ OSZK ÉLETÉBEN". Referens: Dr. Farkas László. Vitavezető: Dr. Tombor Tibor(Párt - helyiség, 16 órakor) - Dec.15 - Hanglemez-délután. Műsor: Tíz perc zenetörténet. Bach: Olasz koncert. Mozart: Két ária a Don Juan opera első felvonásából. Brahms: III. F-dur Szimfónia. (Zeneműtár 1/4 6 órakor) Dec.17. Fenyőfa-ünnepség gyermekeink részére.(Diszterem, 18 órakor)

Kiadja az ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR MSZMP SZERVEZETE ÉS SZAKSZERVEZETI BIZOTTSÁGA. Megjelenik havonként. Felelős kiadó: Horváth Viktor. Szerkesztő-bizottság: Bánlaky Éva, Gombocz István, Horváth Viktor (szerkesztő), Lázár Péter, Szűcs Ilona. Országos Széchényi Könyvtár (Budapest VIII. Múzeum u. 3.) házi sokszorosítása. Lapzártá: 1960. nov. 20. Megjelenik 380 példányban. Nytsz., 567-1960.